

Mukavia

Mahdollisuuksia

Mamuille?

-Arviointitutkimus

Mukavia mahdollisuuksia

mamuille-projektista

Mira Naukkarinen

Opinnäytetyö

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Kansalaistoiminnan

ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

11/2009

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma
TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Mira Kristiina Naukkarinen	
Työn nimi Mukavia mahdollisuuksia mamuille? –Arviointitutkimus mukavia mahdollisuuksia mamuille-projektista	
Työn ohjaajat Pirkko Salo, Jaana Kyllönen	Sivumäärä 58
Tiivistelmä <p>Tässä opinnäytetyössä on arvioitu maahanmuuttajanuorille toteutettua vapaa-ajan projektia ”mukavia mahdollisuuksia mamuille”. Opinnäytetyön tarkoituksena oli saada esille projektin kohderyhmän ajatuksia ja kokemuksia projektin aikana ja sen jälkeen. Tutkimus suoritettiin kvalitatiivisella menetelmällä, arviointitutkimuksena. Aineistonkeruu suoritettiin haastattelemalla neljää projektin kohderyhmän jäsentä. Kohderyhmästä valittiin mahdollisimman heterogeeninen joukko, jotta vastauksiin saataisiin vaihtelua.</p> <p>Tutkimuksen edetessä huomattiin, että suurin osa maahanmuuttajille suunnatuista projekteista ja hankkeista liittyvät työelämään ja koulutukseen ja niiden kautta integroimiseen. Perinteisesti työ ja koulumaailma ovatkin yhteiskunnassamme arvostettuja asioita ja tämä on nähtävissä myös maahanmuuttopolitiikassamme. Tutkimuksen edetessä havaittiin myös vapaa-ajan projektien ja sitä kautta integroimisen edistämisen tarpeen ja kysynnän kentällä. Vapaa-ajan projektit mahdollistavat maahanmuuttajille integroinnin sosiaalisen ulottuvuuden.</p> <p>Tutkimuksen teoreettinen viitekehys nojaa fenomenografisen tutkimusotteen teoriaan.</p> <p>Fenomenografinen tutkimusote keskittyy haastateltavien puhuttujen sanojen merkityksiin.</p> <p>Tyypillisesti analyysia suoritetaan, ei ainoastaan puheesta tulkiten, vaan myös siitä mitä jätetään sanomatta.</p> <p>Tutkimuskysymyksenä arviointitutkimuksessa oli: mitkä ovat mukavia mahdollisuuksia mamuille-projektin kohderyhmän kokemukset & mielipiteet projektista sen aikana ja jälkeen. Ovatko he saaneet jotakin hyötyä projektista, jos niin mitä? Lisäksi suurempana kysymyksenä haluttiin selvittää kehittämisen näkökulmaa ajatellen, mitä parannusehdotuksia voisi antaa tämänkaltaisille projekteille tulevaisuudessa?</p> <p>Tutkimuksen aineisto ja sen pohjalta tehdyt johtopäätökset vastaavat kaikkiin asetettuihin kysymyksiin. Tutkimuksen tuloksista paljastuu ainakin, että jokainen haastateltava osasi nimetä jonkin saadun hyödyn / positiivisen seikan projektista. Lisäksi haastateltavat toivat esille mielenkiintoisia kehittämisideoita tulevaisuuteen. Näistä yhtenä esimerkkinä sekaryhmien luomisen monikulttuurisessa nuorisotyössä.</p>	
Asiasanat maahanmuuttajat, integraatio, arviointitutkimus, sosiaalinen vahvistaminen	

HUMAK University of Applied Sciences
The Degree Programme in Civic Activity and Youth Work
ABSTRACT

Author(s) Mira Kristiina Naukkarinen	
Title Nice opportunities for immigrants? –An evaluation research from the project “Mukavia mahdollisuuksia mamuille”	
Tutor(s) Pirkko Salo, Jaana Kyllönen	Number of pages 58
Abstract <p>In this bachelor’s thesis is evaluated the leisure activities project “mukavia mahdollisuuksia mamuille” which was made for young immigrants. The aim was to hear the opinions and experiences from the target group of the project during the project and after that. The Evaluation research was made with qualitative method. The material was collected by interviewing four of the projects target groups members. From the targetgroup were chosen as heterogenous group as possible to get variation to the answers.</p> <p>While researching the topic notable were, that the majority of the projects made to immigrants are related to working life and education and integrating through them. Traditionally work and school are highly respected matters in our society and that is seen also in our immigrant politics. While the research went on one could see even more clearly also the leisure activity projects as a method which helps the process of integration. Leisure activity projects enables the social dimension to immigrants.</p> <p>The theoretical context of the research sustains to the fenomenographical research theory. Fenomegraphical research is concentrated in to the meanings of spoken words of the informants. Typically the analysis is made not only by interpreting the speech but also from the fact which things are left out, unspoken.</p> <p>In the evaluation research the research questions were: What were the the target groups’ opinions and experiences during the project and after that? Have they gained some benefits from it, if what was that? And additionally as the bigger question the aim was to clarify the perspective of development in mind was What kind of improvement suggestions they have thinking about similar projects in the future?</p> <p>The material of the research and the conclusions made after that answers all the questions. The results of the research that every informant could name at least one benefit or positive matter gained during the project. Addition to that the informants brought up interesting improvement suggestions to the future. For example mixed groups in multicultural youth work.</p>	
Keywords immigrants, integration, evaluation research, social reinforcement	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ ABSTRACT

1. JOHDANTO	5
2. KÄSITTÄMÄTTÖMÄT KÄSITTEET	8
2.1 Maahanmuuttaja.....	8
2.2 Integraatio, kotoutuminen	9
2.3 Kotouttaminen	12
2.4 Sosiaalinen vahvistaminen	13
2.5 Monikulttuurinen nuorisotyö.....	14
2.6 Rasismi, syrjintä	16
3. SYNNYTYYS KÄYNNISTYY	19
3.1 Tutkimuksen kohde: projekti.....	20
3.2 Tutkimusote / Tutkimuksen lähestymistapa.....	21
3.2 Tutkimusongelma & -kysymykset	22
3.3 Tutkimusmenetelmänä arviointitutkimus	22
3.4 Tutkimusaineiston keruu.....	24
3.5 Tutkimusaineiston analyysi.....	28
3.6 Tutkimuksen luotettavuuden tarkastelua	29
4. PONNISTUSVAIHE	33
4.1 Projektin toiminta osallistujien puheessa	33
4.2 Osallistujat kertovat ryhmädynamiikasta	39
4.3 Kielen ja kulttuurin oppimisen merkitys	42
4.4 Ohjaajuus ryhmän silmin	44
4.5 Osallistujien vanhempien mielipiteitä.....	46
4.6 Osallistujien omat oivallukset	48
5. JÄLKIKASVUN IHAILUA & PERHEENLISÄYKSEN SUUNNITTELUA.....	51
LÄHTEET	53
LIITTEET.....	55

Liite1: Haastattelurunko

Liite2:Haastattelulupakirje

1. JOHDANTO

Vuonna 2009 Lapissa asuva nuori maahanmuuttajatyttö kertoo toiveestaan tutustua suomalaisiin nuoriin: ”vähän suomalaisten nuoret, nuorten kanssa vähän projektia kun, koska suomalaiset eivät puhu meidän kanssa, eikä ovat kaveri, eikä voi niin vähän olla kaverit niin ja yhdessä voi puhua meidän kanssa ehkä. tietävät me emme syö heitä. ” Tähän lauseeseen ja rehelliseen toiveeseen tiivistyy suomalaisen yhteiskunnan integroimisen ja ulkopuolisuuden ongelma maahanmuuttajan silmin. Suomi ja suomalaiset eivät osaa vastaanottaa maahanmuuttajia vielä sillä tavoin, että he kokisivat olonsa tervetulleeksi ja arvostetuiksi. Onko kyse suomalaisen yhteiskunnan kyvyttömyydestä, haluttomuudesta vai tietämättömyydestä?

Olen suuntautunut opinnoissani sosiaaliseen vahvistamiseen ja olen kiinnostunut erityisesti maahanmuuttopolitiikastamme sekä maahanmuuttajien parissa tehtävästä tärkeästä työstä. Tulevaisuus tuo tullessaan yhä enenevässä määrin maahanmuuttajia Suomeen, jonka takia mielestäni onkin tärkeää käydä yhteiskunnallisella tasolla keskustelua siitä, kuinka me voimme lisätä sekä mahdollisesti parantaa palveluitamme ja yhteiskunnan rakenteita niin, että ne tukevat ja omalta osaltaan edesauttavat maahanmuuttajien integroitumista yhteiskuntaamme.

Minulla ei ollut paljoa kokemusta työskentelystä maahanmuuttajien parissa, mutta olen halunnut kartuttaa tietämystäni ja saada kokemusta kyseiseltä alueelta opintojeni aikana. Mielestäni maahanmuuttajat, heidän kotouttamisprosessi sekä integroiminen yhteiskuntaamme kuuluvat mitä suurimmissa määrin sosiaalisen vahvistamisen piiriin. Koen oman suuntautumisen: sosiaalisen vahvistamisen, antavan paljon tietoa ja näkemystä tehdä ja toteuttaa monikulttuurista nuorisotyötä.

Tein omien suuntaavien opintojen sosiaalisen vahvistamisen menetelmiä kehittävän projektin maahanmuuttajanuorille Torniossa, jonka tarkoituksena oli antaa nuorille ohjattua vapaa-ajan toimintaa sekä ideoita ja mahdollisuuksia löytää uusia harrastuksia. Lisäksi tavoitteena oli heidän tutustuminen Tornio-Haaparanta alueeseen sekä auttaa heitä saamaan kontaktin suomalaisiin nuoriin ja täten auttaa heitä suomalaiseen yhteiskuntaan sopeutumisessa.

Etsiessäni aiempia tutkimuksia ja projekteja aiheesta olin yllättynyt, sillä en löytänyt yhtään vastaavanlaista projektia. Koulutukseen ja Työelämään liittyviä projekteja on kyllä olemassa, muttei niinkään suoranaisia vapaa-ajan projekteja.

Pääkaupunkiseudulla tarjolla on myös maahanmuuttajille tarkoitettuja harrastusmahdollisuuksia, mutta varsinaisia integraation edistämiseen tähtäviä hankkeita tai projekteja en ole löytänyt. Uskon, että monikulttuurisia vapaa-ajan projekteja ja tapahtumia on järjestetty, mutta niistä ei ole tuotettu mitään materiaalia sen jälkeen.

Koen, että projektin arviointi jäi puutteelliseksi, joten päätin toteuttaa opinnäytetyöni samasta aiheesta, tutkimalla kohderyhmän palautetta projektistani. Olen tehnyt arviointitutkimuksen projektistani neljän haastattelun pohjalta. Haastattelujen pohjalta olen analysoinut ja pyrkinyt vastaamaan kysymyksiin, kuten mitkä ovat olleet projektin kohderyhmän henkilöiden ajatukset, tunteet ja kokeemukset projektista. Lisäksi tutkimuskysymyksenä on mitä tulisi muistaa ja harkita tulevaisuudessa järjestäessämme vastaavanlaisia monikulttuurisia projekteja. Olisiko jotakin parannusehdotuksia tämän projektin pohjalta, joita voidaan esittää tuleville monikulttuurisen työntekijöille?

Tutkimus pohjaa haastatteluihin, joiden aiheet olen teemoitellut. Haastattelun teemoja ovat projektin toiminta, ryhmädynamiikka, yksilö, kieli, ohjaus, vanhemmat ja oma mielipide. Tutkimukseen sisältyy problematiikkaa joka liittyy arvioitsijan validiteettiin, koska olen itse toteuttanut projektin ja nyt arvioin sitä. Olen pyrkinyt huomioimaan tämän seikan tutkimusta tehdessäni. Opinnäytetyöni olen rakentanut esittelemällä ensin aiempia tutkimuksia aiheeseen liittyen. Tämän jälkeen olen määritellyt työssäni käytettävät keskeiset käsitteet. Jonka jälkeen esittelen tutkimuksen toteutusta, jonka jälkeen esittelen

tutkimustulokset, eli niin sanotut johtopäätökset ja oma pohdintaa kyseisestä aiheesta.

Maahanmuuttajanuoret ja heidän haastattelut ovat tarjonneet mielenkiintoisen ja yllätyksellisen aineiston ja pohjan tutkimukselle. He ovat avanneet minulle uusia näkökulmia omaan työhöni ja sen arvioimiseen. Koen, että tutkimukseni on nostanut monta hyvää ja varteen otettavaa mielipidettä ja ehdotusta, siitä kuinka meidän tulisi suunnitella ja toteuttaa monikulttuurista nuorisotyötä Suomessa. Ajatukset ovat erityisen arvokkaita, koska ne ovat lähtöisin kentältä. Olen halunnut saada kuuluviin nuorten maahanmuuttajien äänen ja siinä olen onnistunut.

Mielestäni aihe on tärkeä ja ajankohtainen ammattialaamme ajatellen. Koen, että nyt olisi tehtävä ennaltaehkäisevä työ ennen suurempien ongelmien ilmentymistä. Yksi tosielämän realiteetti kuitenkin on, että tulevaisuudessa Suomi tarvitsee maahanmuuttajia työvoimaksi, oman maan kansalaisiksi. Pohdittavaksi jää, mitä me olemme valmiit tekemään onnistuneen integroimisen, hyvän maahanmuuttopolitiikan, todellisen suvaitsevaisuuden, erilaisuuden kunnioittamisen ja arvostamisen eteen. ”The roof has to be fixed when the sun is shining”.

Opinnäytetyöprosessin aikana olen miettinyt usein kuinka erehdyttävästi se muistuttaa raskautta ja synnytystä. Ensiksi siitetään uusi, ihana ja kiinnostava idea opinnäytetyöstä eli vauva. Sitä hoivaillaan ja sille leperrellään kauniita sanoja. Vauva kasvaa monta kuukautta tekijänsä sisällä, kuten hyvät ajatuksetkin. Parin kuukauden ihastumisvaiheen jälkeen ulkopuoliset alkavat jo huomautella äidin nuutuneesta ulkomuodosta, näin käy väistämättä. Odottelu ja asian kypsyttely alkavat jo tuskastuttaa äitiä. Viimein on pakko alkaa ”pusertamaan” jo lasta maailmaan, sillä laskettu aika häämöttää jo kalenterissa.

Joillekin synnytys ja erityisesti ponnistusvaihe ovat kivuliaita ja vaikeita kokemuksia. Jotkut äidit synnyttävät yksin, ilman kumppanin tukea, niin kuin minä. Saadessaan nyytin käsivarsilleen onnen kyynel vierähtää kuitenkin äidin poskelle. Tässä on jälkeläiseni, oma lapseni.

2. KÄSITTÄMÄTTÖMÄT KÄSITTEET

2.1 Maahanmuuttaja

Sana maahanmuuttaja herättää meissä monenlaisia mielikuvia aina ulkoisesta olemuksesta puhuttuun kieleen ja kasvatettuun kulttuuriin. Olen huomannut, monikulttuurisen työn tekijänä, että sana useasti yhdistetään nimenomaan ulkoisiin tekijöihin (kuten ihonväri) ja aika usein myös pakolaisuuteen. Esimerkiksi saatetaan ajatella, että kaikki maahanmuuttajat ovat pakolaisia tai kaikki tummaihoiset ovat ulkomaalaisia. On aika herätä monikulttuuriseen Suomeen, jonne muutetaan lukuisten eri syiden takia (esim. avioliitto). On aika herätä monikulttuuriseen Suomeen, jossa myös tummaihoisen ihminen voi olla syntyperäinen suomalainen. On aika herätä monikulttuuriseen Suomeen, jossa kaikki ei olekaan niin kuin ennen.

Yleisesti maahanmuuttaja tarkoittaa henkilöä, joka asuu väliaikaisesti tai pysyvästi maassa, jossa ei ole syntynyt. Tällainen henkilö on kuitenkin luonut merkittäviä sosiaalisia suhteita ja siteitä, jolloin määritelmän ulkopuolelle jäävät turistit sekä vaihto-opiskelijat. (Pitkänen & Kouki 1999, 13.) Termi maahanmuuttaja pitää sisällään suuren joukon erilaisia ihmisiä, monenlaisin perustein kotimaansa ulkopuolelle muuttaneita henkilöitä, esimerkkejä tällaisista henkilöistä ovat vaikkapa paluumuuttajat ja pakolaiset. Maahanmuuttaja on vakiintunut käsite kuvaamaan kaikkia pysyvästi Suomeen muuttaneita ulkomaalaisia. (Räty 2002, 11.)

Yleisterminä käytettynä maahanmuuttaja käsite kattaa siis monenkirjavan joukon ulkomaalaisia, jotka ovat asuneet Suomessa joko lyhyen tai pidemmän ajan. He voivat kokea kiinnittyneensä suomalaiseen kulttuuriin, suomalaisuuteen ja suomalaisiin tai vastaavasti kokea olevansa voimakkaasti oman syntymäkulttuurinsa edustajia ja kokea ensisijaista yhteyttä synnyinmaahansa tai olevansa jossain siltä väliltä, niin sanottuja kahden kulttuurin edustajia. Maahanmuuttajat ovat heterogeeninen joukko, paitsi taustoiltaan myös juuri tämän kuulumisen tunteen kautta. ”Millaisen roolin he antavat ja haluavat antaa erityiseen maahanmuuttajayhteisöön tai suomalaisiin kuulumiselle.” (Suurpää 2002, 13.)

Maahanmuuttaja-käsitettä on mielestäni helppo käyttää kuvaamaan suurta joukkoa ulkomaalaisia (ei vaihto-opiskelijat/turistit) ihmisiä, jos ei haluta tai ei ole tarvetta eritellä sen kummemmin kotimaasta lähdön tai vastaanottavan maahanmuuton syitä tai perusteluja. Kyseisen määritelmän alle on helppo kategorisoida lähestulkoon kaikki ulkomaalaiset (lukuun ottamatta turisteja ja vaihto-opiskelijoita) kuten pakolaiset, kiintiöpakolaiset, siirtolaiset ja turvapaikanhakijat, ilman sen kummempia kyselyitä tai erittelyjä.

Tein projektin alkaessa tietoisin valinnan, siitä etten halua tietää projektin kohderyhmäläisten statuksia. En halunnut ajatella ja eritellä ryhmäläisiä pakolaisiksi, turvapaikanhakijoiksi tai siirtolaisiksi. Kaikki kohderyhmäläiset olivat minulle maahanmuuttajia, nuoria ja ennen kaikkea ihmisiä. En halunnut saada itselleni mitään ennakko-oletuksia / käsityksiä heistä, vaan halusin itse tutustumalla heihin muodostaa oman näkemykseni ja kokemukseni heistä. Toki tänä päivänä tiedä paljon heidän taustoistaan ja elämästään, mutta mielestäni se ei ollut olennaista lähtiessäni toteuttamaan projektia. Mielestäni minun projektin toteuttamisen, sekä opinnäytetyöni kannalta ei ole ollut tarpeellista tai perusteltua eritellä kohderyhmäni taustoja tai syitä muuttoon, siksi nimitän kaikkia kohderyhmäni jäseniä sekä haastateltavia yleistermillä maahanmuuttaja.

Lisäksi koen, että sanalla pakolainen on tänä päivänä negatiivinen lataus Suomessa, kun taas sanalla maahanmuuttaja-termillä on ainakin oman empiirisen kokemukseni mukaan neutraalimpi kaiku. Näiden kaikkien edellä mainittujen syiden vuoksi olen käyttänyt projektissani, tutkimuksessani ja tässä opinnäytetyössä termiä maahanmuuttaja kuvaamaan haastateltaviani.

2.2 Integraatio, kotoutuminen

Integraatio on vaikeasti määriteltävissä oleva käsite. Sitä on yritetty selittää monella tapaa eri ammattialojen tutkijoiden toimesta. Tuon seuraavassa esille määritelmiä, jotka vastaavat parhaiten omaa käsitystäni sekä luovat pohjaa tekemälleni projektille ja tutkimukselle. Pyrin myös tuomaan esille hieman kyseisen käsitteen määrittämisen problematiikkaa.

Sosiaalipsykologi John Berry on luonut akkulturaatiomallin, jonka avulla hän selittää integraatiota. Teoksessa Monietnisyys, yhteiskunta ja työ Berryä lainataan seuraavasti: ”Integraatio tarkoittaa sitä, että henkilö tuntee kuuluvansa etniseen vähemmistöryhmään ja myös arvostaa kuulumistaan siihen, mutta toimii myös muihin etnisiin, kuten valtaväestöön kuuluvien kanssa” (Forsander, Ekholm, Hautaniemi, Ali, Alitolppa-Niitamo, Kyntäjä & Cuong 2001, 37). Integroituminen tai kotoutuminen ei missään nimessä tarkoita sitä, että henkilö unohtaisi tai hylkäisi oman kulttuurinsa ja synnyinmaansa. Vaan tällä tarkoitetaan nimenomaan sitä, että maahanmuuttaja kykenee, oman kulttuuriperimän arvostuksen lisäksi, omaksumaan uusia tapoja ja käyttäytymissääntöjä sekä ymmärtämään uuden yhteiskunnan sekä sen valtaväestön toimintaa ja vallitsevaa kulttuuria.

Lyhyesti ja ytimekkäästi integraatiota on määritelty seuraavasti: Onnistunut integraatio tarkoittaa lopputuloksena yhteiskunnan toimintajärjestelmiin kiinnittymistä (Salo, 2008.) Integraation tulisi tapahtua monella elämän osa-alueella; niin taloudellisella, poliittisella kuin sosiaalisellakin. Onnistunut integroituminen vaatii sopeutumista sekä valtaväestöltä että vähemmistöltä. (Cantell 2000, 75.)

Useasti integraatio-käsite liitetään juuri työelämään ja koulutuksen saantiin, koska ne koetaan suomalaisessa yhteiskunnassa tärkeinä tekijöinä maahanmuuttajan kotoutumisessa ja uuteen maahan sopeutumisessa. Työ ja koulutus ovat arvostettuja asioita suomalaisessa yhteiskunnassa yleisesti ja tämä näkyy myös maahanmuuttopolitiikassamme. Vapaa-aika ja sen merkitys jätetään usein sivuun, koska ajatellaan, että jokainen voi valita itse mitä tekee omalla vapaa-ajallaan.

Koen kuitenkin, että myös projektini ohjattu vapaa-ajan toiminta on tärkeä integraation edistäjä. Vapaa-ajalla luodaan sosiaalisia suhteita, saadaan mukavaa tekemistä, tutustutaan harrastusmahdollisuuksiin ja niin edelleen. On surullista kuulla kommentteja kuten ”koulu on ainut mitä minulla on” tai ”kukaan muu ei puhu meille suomea kuin sinä ja mamuopettaja”. Tällaisten kommenttien vuoksi näen vapaa-ajan toimintojen merkityksen maahanmuuttajien elämässä todella tärkeänä sosiaalisten verkostojen luomisessa, suomalaisiin

tutustumisessa ylipäättään sosiaalisena vahvistamisena ja integroimisen edistäjänä.

Useasti määriteltäessä käsitettä integraatio, tuodaan esille sen prosessiluontoisuus ja muuttuvuus, se on koko ajan toiminnassa oleva prosessi: ”integraatio nähdään jatkuvana liikkeenä kohti yhteiskunnan keskiötä” (Forsander ym. 2001, 39.) Pelkistetysti tämä tarkoittaa sitä, että integraatio on jatkuvaa, muuttuvaa sekä mahdollisesti myös päättymätöntä toimintaa. Onko olemassa jokin piste mihin integraatio ja sen tarve päättyvät? Onko olemassa täydellisesti integroitu ihminen? Kuka meistä suomalaisista on täydellisesti integroitunut?

Lisäksi tyypillistä integraation määrittelykeskustelun lomassa on tuoda esille osallisuus ja johonkin liittyminen, jonkin osaksi tuleminen. ”Meidän” tulisi osallistaa ”heidät” ja saada heidät osallistumaan yhteiskuntaamme työn ja koulutuksen, joita me suomalaiset niin suuresti ja syvään arvostamme, kautta. (Forsander ym. 2001, 39.) Sama ajatushan on yhteiskunnassamme muutoinkin, yritämme saada nuoret osallistumaan. Osallisuus ja yhteisöllisyys kuuluvat tämän päivän kansalaisten tavoiteltujen asioiden listalle. Yhteiskuntamme on aika saada ymmärtämään niiden tavoite ja tarkoitus oikeasti, eikä vain toistella ja kirjoiteta hienoja sanoja ja termejä vailla ymmärrystä ja oikeaa tahtoa saada niillä mitään sen suurempaa aikaan.

Integraation käsitteen määrittelyn problematiikka liittyy siihen, kuka sitä määrittää, miksi ja kenelle. Eli valtayhteiskunta integroi ja vähemmistö integroidaan. Kenellä on valta ja taito tehdä päätöksiä kuinka toimitaan? On pohdittu onko tällaisia integraatiokeskustelun tarkoittamia kokonaisuuksia (valtayhteisö & vähemmistö) edes olemassa? Mistä nämä rajat ”heidän” ja ”meidän” välille oikein syntyvät? Keskustelussa oletetaan, että yhteiskuntamme on yhtenäinen ja jakamaton kokonaisuus, kuitenkin toisaalta yhteiskunnallisessa keskustelussa puhutaan yhtenäiskulttuurin katoamisesta/hajautumisesta. (Forsander ym. 2001, 39.)

Toisaalta kuinka voidaan nähdä, että vähemmistö on yhtenäinen kokonaisuus? Ja tämä monesta kulttuurista, persoonasta, henkilöstä, taustasta koostuva

vähemmistöryhmä voidaan sitten jollakin yhdellä mallilla integroida / sopeuttaa / liittää tähän vallitsevaan yhteiskuntaan. Keskustelussa tulisi pohtia keitä ovat ”me”, jotka kuulumme johonkin (yhtenäiseen?) ryhmään? Kuinka ”meillä” on kaikki valta päättää kuinka ”ne” toiset saadaan kuulumattomuutensa vuoksi kulumaan ”meihin”? Kuka meistä, valtaväestöön kuuluva, tuntee olevansa täysipainoinen ja täysin integroitunut yhteiskunnan jäsen? (Forsander ym. 2001, 39.) Mitä tarkoittaa olla integroitunut? Onko se jokin vallitseva ja automaattinen tila, jonka saavutamme syntyessämme johonkin yhteiskuntaan? Vai tulee ko sen eteen toimia, tehdä jotakin?

2.3 Kotouttaminen

Maahanmuuton yhteydessä kotouttamisella ja / tai integroimisella tarkoitetaan yhteiskunnan sellaisia toimia, joita vastaanottava maa tekee maahanmuuttajien sopeutumisen edistämiseksi (Paananen 2005, 4). Kotouttamisohjelman palvelut ovat käytännössä kielten opetusta, yhteiskuntatietouden & suomalaisen kulttuurin tuntemusta, perus- ja ammatillisen koulutuksen hankkimista, suomalaisen työelämään valmistautumista, kontakteja suomalaisiin ja muuhun mielekkääseen toimintaan osallistumista. (Cantell 2001, 53.)

Oman projektini kaltaiset vapaa-aikaan keskittyvät projektit tulisi saada osaksi yhteiskunnan vakiintuneita toimintamuotoja. Nyt olisi aika panostaa monikulttuuriseen nuorisotyöhön ja toimintaan yleensä. Ennaltaehkäisevä työ on tehtävä ennen kuin edessämme on suuremmat ongelmat nopeasta maahanmuutosta seuranneesta epäonnistuneesta integroitumisesta yhteiskuntaan. Kotoutumistoimenpiteet eri elämän osa-alueilla ovat elintärkeitä maahanmuuttajien elämässä. Vapaa-aika on mielestäni yksi tärkeä osa-alue, jota ei tulisi jättää huomiotta.

Suomessa on olemassa laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikan hakijoiden vastaanotosta, joka velvoittaa järjestämään kotoutumishjelman jokaiselle maahanmuuttajalle. Lain tavoitteena on jakaa tietoa ja opettaa yhteiskunnan keskeisiä tietoja ja taitoja, jotka edistävät maahanmuuttajien kansalaisoikeuksia ja tasa-arvoa yhteiskunnassamme. (Finlex 2009.)

2.4 Sosiaalinen vahvistaminen

Käsite sosiaalinen vahvistaminen nojaa sosiaalipedagogiikan sekä kriittisen pedagogiikan pohjalle. Sosiaalipedagogiikan perustehtävänä on tukea yksilön kasvua yhteiskunnan jäseneksi. Kriittinen pedagogiikka on kasvatustieteen suuntaus, jossa kasvatusta nähdään yhteiskunnallisena toimintana. Toisaalta kriittisen pedagogiikan kasvatusta pyrkii sosiaalistamaan yhteiskuntaan, yhtäältä se kuitenkin pyrkii parantamaan yhteiskuntaa. (Salo, 2008.)

Edellisestä kappaleesta yhteenvetona voidaan siis todeta, että sosiaalisen vahvistamisen tavoitteena on yksilön elämänhallinnan ja hyvinvoinnin edistäminen, säilyttäminen ja tukeminen. Sosiaalista vahvistamista eli yksilön kasvun ja kehityksen tukemista omaksi itseksi, yhteiskunnan kansalaiseksi tulisi siis ”harjoittaa” koko yhteiskunnassamme. Kyse ei ole pelkästään sopeuttamisesta vallitsevaan yhteiskuntaan, vaan yksilön persoonan kehittämisen tukemista ja liittymistä yhteiskuntaan. (Salo, 2008.)

Mielestäni sosiaalisen vahvistamisen periaatteet ovat hyvin lähellä maahanmuuttajien integroimista. Nimenomaan aina painotetaan maahanmuuttajien tuleamista osalliseksi yhteiskuntaamme, tarkoituksena ei ole ainoastaan sopeuttaa vaan nimenomaan toimia yksilön edellyttämällä tavalla, tukien jokaisen henkilön persoonallista kasvua. Maahanmuuttajien parissa tämä tarkoittaa useimmiten heidän tukemistaan oman kulttuurin ja kielen säilyttämisessä, toisaalta tukemista vallitsevaan yhteiskuntaan ja kulttuuriin.

Sosiaalisen vahvistamisen yksi suuri tehtävä on syrjäytymisen ehkäisy, koen, että maahanmuuttajien integrointi tähtää täysin samaan päämäärään. Sosiaaliseen vahvistamiseen liittyy vahvasti ennalta ehkäisevä työ. Sosiaalinen vahvistaminen on keskeisessä asemassa ennaltaehkäisevässä työssä ja toiminnoissa. Sosiaalinen vahvistaminen tarkoittaa nuorille suunnattuja erilaisia yhteiskunnan toimintoja ja palveluita elämäntaitojen parantamiseksi, sekä syrjäytymisen ehkäisemiseksi (Sosiaaliportti 2009; finlex 2009.)

Sosiaalinen vahvistaminen on myös yksilön ja yhteisön välisten suhteiden luomista, tukemista ja kehittämistä. Usein sosiaalisen vahvistamisen eri käytännön toiminnot liitetään yhteisöihin, joissa yksilö elää. Sosiaalista vahvistamista voidaan kuvata prosessiluontoiseksi ja dialogiseksi. Se on siis jatkuvaa kanssakäymistä yksilön, yhteisöjen ja yhteiskunnan välillä (Salo, 2008.)

2.5 Monikulttuurinen nuorisotyö

Suomalaisessa yhteiskunnassa monikulttuurinen nuorisotyö on verrattain uusi ilmiö. Siitä on alettu keskustella vasta 1900-luvun alussa, kun maahanmuutto lisääntyi Suomessa. Meidän ajattelutapaamme leimaa siis monikulttuurisuuden ja maahanmuuton yhteys ja liittyminen toisiinsa. Tämä on tietysti problemaattista, ajatellen esimerkiksi omia kansallisia vähemmistöjämme (esimerkiksi saamelaiset), että heidän asemaa ei ole juurikaan huomioitu nuorisotyön kentällä. (Honkasalo & Souto 2007, 115.)

Tänäkin päivänä ajatellaan useasti monikulttuurisen työn olevan pelkästään maahanmuuttajien parissa tehtävää työtä, vaikka näin ei kuitenkaan tulisi olla. Vaikkakin monikulttuurisen työn keskiössä on maahanmuuttajanuorten parissa tehtävää työtä, se on myös paljon muuta, tai ainakin tulisi olla. Monikulttuurisen nuorisotyön kohde on kuitenkin moninainen; sitä tulisi suunnitella ja toteuttaa maahanmuuttajien, täällä syntyneiden ja/tai pitkään asuneiden vähemmistökulttuurien edustajien sekä suomalaisnuorten keskuudessa. (Honkasalo & Souto 2007, 115.)

Suomessa monikulttuurista nuorisotyötä ei voida kuvailla vakiintuneeksi tai pitkäkestoiseksi toiminnaksi, päinvastoin se on usein lyhytkestoista ja projektiluontoista työtä (emt, 115). Esimerkkinä voidaan mainita puolen vuoden mittainen projekti ”mukavia mahdollisuuksia mamuille”. Valitettavasti tällekin projektille ei ole ainakaan vielä löytynyt jatkajaa. Lisäksi tämäntyyppiset projektit ovat usein vapaaehtoistoimintaan pohjautuvia ja siksi niissä ei ole myöskään rahoitusta eikä kaivattua jatkuvuutta.

Ongelmaksi projekteissa ja hankkeissa muodostuu usein se, ettei toiminnalle voida tai ole mielekästä välttämättä luoda pitkäkestoisia tavoitteita ja päämääriä, koska sen jatkuvuutta ei taata. Vaikka uudessa nuorisolaissa (27.1.2006/72) on huomioitu monikulttuurisuus entistä paremmin, käytännön toteutuksesta voidaan kuitenkin olla montaa mieltä ja siinä nähdään vielä haasteita. (emt, 115.) Olisi aika tuoda puheet, kirjoitukset ja mielipiteet käytännön tasolle.

Suomessa monikulttuurisesta nuorisotyöstä päättämässä ja sitä hallinnoimassa ovat suomalaiset. Se on harvoin maahanmuuttajien määrittelemää tai edes ohjaamaa toimintaa. (emt, 116.) Verrattuna moniin muihin maihin tulee väistämättä mieleen ajatus siitä, kuinka pienimuotoista ja vaatimatonta monikulttuurisuuteen ja suvaitsevaisuuden edistämiseen panostaminen on yhteiskunnassamme. Jokainen artikkeli ja kirjoitus aiheesta jaksaa muistuttaa kuinka monikulttuurisuutta ei osata ajatella ennen kuin konkreettisessa tilanteessa, esimerkiksi rasistiset konfliktit. Eikä monikulttuurisuuden kohtaamiseen tai toiminnan järjestämiseen ole olemassa selkeitä malleja ja metodeja, joita voitaisiin hyödyntää nuorisotyön kentällä.

Monikulttuurisuus, sen kanssa työskentely ja sen näkyminen yhteiskunnassa ovat aina sidoksissa kyseisen maan historialliseen ja poliittiseen kontekstiin. Vaikka Suomella ei ole varsinaista kolonialistista taustaa, se ei tarkoita sitä ettei meillä olisi valmiuksia ottaa vastaan maahanmuuttajia tai tehdä monikulttuurista työtä. Myös Suomen historian erityispiirteiden takia; Venäjän ja Ruotsin vallan alaisuudessa olleena maana, meillä pitäisi olla valmius ja kyky vastaanottaa maahanmuuttajia. Venäjän vallankumouksen aikaan meille tuli tuhansia pakolaisia, lisäksi talvisodan jälkeen meillä olleet Karjalan evakot. (Joensuu 2009.)

Lähtökohtana monikulttuurisessa nuorisotyössä on, perusnuorisotyön tavoin olla arjen toimintaa. Ei voida antaa yhtä mallia, jolla toteuttaa monikulttuurista nuorisotyötä. Sitä on niin monenlaista kuin on sen tekijöitäkin. Kuitenkin monikulttuurisessa nuorisotyötä tehtäessä tulisi ottaa huomioon moniarvoisuus, monikulttuurisuus ja suvaitsevaisuus. Näitä asioita voidaan opettaa, pohtia ja tuoda esille monien erilaisten harjoitteiden, menetelmien ja keskustelujen

avulla. Nuorten kanssa toimiessa monikulttuurisuus merkitsee sitä, että osallistumisen ”kynnys” olisi matala erilaisille yksilöille sekä ryhmille. (Cantell 2000, 9-10.)

2.6 Rasismi, syrjintä

”Rasismi on laajalle levinnyttä kielteistä käyttäytymistä, jota esiintyy kaikissa yhteiskunnissa. Siitä on valitettavasti tullut arkipäivää eräissä maissa, sillä sitä ei aina edes huomaa. Rasismi tarkoittaa, että suhtaudutaan epäluuloisesti jopa halveksivasti ihmisiin, joilla on erilainen ulkonäkö ja kulttuuri”, näin vastaa isä lapselleen hänen kysyessä mitä on rasismi. (Jelloun 1998, 7.)

Klassisesti määriteltynä rasismi on kuvitelmia, joiden mukaan tietty ihmisryhmä on jotakin toista ihmisryhmää parempi. Tämä ”paremmuus” koostuu älykkyydestä, moraalista ja kulttuurista. Näiden ”parempien” ominaisuuksien ajatellaan periytyvän sukupolvelta toiselle. Rasismin pohjalla on niin sanottu rodullistaminen, jossa ihmiset jaetaan joukkoihin (rodut) ulkoisten ominaisuuksien perusteella. Kielteiset asenteet ja käyttäytyminen eri kansalliseen, etniseen, uskonnolliseen tai kulttuuriryhmän edustajaan ilmenevät eri tavoin. (Jasinskaja-Lahti, Liebkind & Vesala 2002, 28.)

Rotuteorioilla on monisatavuotinen historia. 1680-luvulla ranskalainen lääkäri esitti rodun käsitteen. Hän jakoi ihmiset eurooppalaisiin, afrikkalaisiin, japanilaisiin, kiinalaisiin ja lappalaisiin. Tiedemiehet kehittivät erilaisia rotuluokituksia ja –kriteereitä. Tuolle ajalle tyypillistä oli ajatella eurooppalainen rotu muita ylempänä, parempana ja tavoiteltuna ihanteena. Racistisen politiikan pohjalla on ajatus, että yhteiskunta on parempi paikka, kun tietyltä ihmisryhmältä tai –rodulta kielletään ihmisoikeudet. (Isaksson & Jokisalo 1998.) Tämän valossa voimme miettiä tämän päivän länsimaalaista kulttuuria ja pohtia onko siinä rasistisia piirteitä.

Tänä päivänä rasismi käsitteenä viittaa useimmiten kuitenkin kulttuurilliseen, eikä niinkään biologiseen, erilaisuuden arvottamiseen. Ajatellaan, että tietyt kulttuurit ja kielet ovat kehittyneempiä, demokraattisempia ja muutoinkin

parempia kuin toiset. Problemaattista näkemyksessä on, että kulttuuri nähdään pysyvänä ja muuttumattomana ominaisuutena, jota se ei kuitenkaan ole. Perinteisen rasisen rotujaottelun korvaa nyt kansallisuus / kulttuurijaottelu. (Räty 2002, 189.)

Arkikielessä puhumme usein rasismiin sijaan syrjinnästä ja suvaitsemattomuudesta. Ihmisten välisiin eroihin perustuvaa erottelua ja toimintaa, jonka vaikutuksesta ihmiset joutuvat eriarvoiseen asemaan kutsutaan syrjinnäksi. (Räty 2002, 189.) Ajattelussa korostuvat ennakkoluulot ja näkemys, siitä, että oma tapa toimia, käyttäytyä tai ajatella on toista parempi. Syrjinnällä tarkoitetaan yksilön tai ryhmän torjumista tai alistamista. (Rytönen, 2009.)

Ihmisiä voidaan syrjiä monen muunkin seikan, kuin erilaisen kulttuuritaustan, takia. Erilaiset ihmiset, usein vähemmistöryhmät, kokevat syrjintää muun muassa iän, sukupuolen tai seksuaalisen suuntautumisen vuoksi. Valitettavasti tämänkaltaista syrjintää tapahtuu meidän jokapäiväisessä elämässämme jatkuvasti. (Amnesty 2009.) Syrjintää tapahtuu monella eri tasolla, esimerkiksi institutionaalinen syrjintä tarkoittaa yhteiskunnan sosiaalisia, poliittisia ja oikeudellisia rakenteita, jotka ovat syrjiviä. (Räty 2002, 189).

Vaikka elämme niin sanotussa hyvinvointivaltiossa voimme, tai ainakin minä voin, tunnistaa myös tällaisia rakenteita omassa yhteiskunnassamme. Tätä kutsutaan usein ”piilorasismiksi”. Toinen taso on henkilökohtaisten kontaktien kautta tapahtuva syrjintä. ”Suomen perustuslaki ja kansainväliset ihmisoikeudet takaavat maahanmuuttajille tasa-arvoisen aseman yhteiskunnassa (Räty 2002, 194)”. Yhä edelleen voimme tunnistaa myös henkilökohtaista ja yksilöön / ihmisryhmiin kohdistuvaa syrjintää tapahtuvan omassa yhteiskunnassamme.

Suomen yhdenvertaisuuslaissa syrjintä on määritelty rikokseksi. Lain tarkoituksena on edistää ja turvata kaikkien kansalaisten yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää millään perustein. Yhdenvertaisuuslaissa syrjinnän kiellosta on määritelty seuraavaa:

Syrjinnän kieltö 6 §

”Ketään ei saa syrjiä iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden, sukupuolisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Sukupuoleen perustuvasta syrjinnän kiellosta säädetään naisten ja miestenvälisestä tasa-arvosta annetussa laissa.” (Finlex 2009).

Rasismi ja syrjintä eivät varsinaisesti liity tekemääni arviointitutkimukseen, muutoin kuin välillisesti. Pohdin suomalaisten asenteita ja suomalaisnuorten suhtautumista projektin kohderyhmään. Kuinka minä voisin varmistua ohjaajana suomalaisten nuorten positiivisista asenteista maahanmuuttajaryhmää kohtaan? Kuinka minä voisin ohjaajana saada suomalaiset nuoret innostettua mukaan monikulttuuriseen toimintaan ja harrasteryhmiin?

Halusin kuitenkin ehdottomasti määritellä tärkeäksi kokevani käsitteen, joka on esillä lähes jokaisen maahanmuuttajien arkipäiväisessä elämässä jatkuvasti tavalla tai toisella. Halusin ilmentää mitä voi tapahtua, ja tapahtuukin, ilman meidän parempaa panostusta yhteiskunnallisiin toimiin integroimisen parantamiseksi. Lisäksi mielestäni institutionaalinen rasismi on jatkuvasti läsnä oleva, suurempi ja vakavampi ongelma kuin henkilökohtaisella tasolla tapahtuva. Institutionaalinen syrjintä tapahtuu meidän lakiemme ja yhteiskunnallisesti sovittujen säädösten alla. Tosin sen juuret ovat jossain yhteiskuntamme rakenteiden uumenissa, josta niitä tulisi kriittisesti tarkastella ja uskaltaa tehdä muutoksia. Institutionaalista syrjintää on vaikeampaa havaita, mutta ongelmana on, että siitä kärsii kerralla suuret joukot eikä sitä voida sivuuttaa yksittäistapauksena.

3. SYNNYTYS KÄYNNISTYY

Toteuttaessani projektia ”mukavia mahdollisuuksia mamuille” ajattelin projektisuunnitelmassani kuvailemieni mittareiden riittävän arvioimaan projektini onnistumista. Puolen vuoden mittaisen projektin aikana kehkeytyi kuitenkin ajatus olisiko tarpeellista tehdä vielä lisätutkimusta / arviointia aiheesta. Mielestäni oli tärkeää saada tietoa oman projektini tuloksista ja vastaavanlaisista projekteista. Halusin kuulla kohderyhmän kehitysideoita ja ehdotuksia tulevaisuuteen vastaavanlaisten projektien järjestäjille. Ajatus opinnäytetyöstä kumpusi siis omasta halusta ja mielenkiinnosta aihetta kohtaan. Kuten mainittua opinnäytteen työmäärä on sen verran suuri, että kaikista tärkein kriteeri opinnäytettä tehtäessä on opiskelijan aito kiinnostus valitsemaansa aihetta kohtaan (Hakala 2004, 44-45).

Ajattelin myös, että suullisen palautteen lisäksi kaipaamaan dokumentoitua materiaalia ja arviointia projektin kohderyhmältä. Projektin toteuttajan itse arviointi ei ole riittävä evaluoinnin kannalta, joten halusin saada projektin kohderyhmän nuorten äänet kuuluviin, jotta heillä olisi mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa heitä koskeviin asioihin. Lisäksi minulle, projektin toteuttajalle oli tärkeää saada kohderyhmän mielipiteitä ja arviointia projektin onnistumisesta kirjallisena. Valitettavan usein myös tämänkaltaiset projektit jäävät ihmisille tuntemattomiksi, koska niistä ei tuoteta mitään materiaalia. Projektit vain tehdään, niille löytyy jatkaja tai ei, hyöty jää ainoastaan projektin sisäiseksi, mutta mitään tietoa tai dokumenttia ei ulkopuolisille asiasta jää. Julkisuuden ja yleisen esilletuonnin vuoksi halusin myös jättää jälkeni monikulttuurisen nuorisotyön kentälle opinnäytetyön muodossa.

Ajatus oman projektini arviointitutkimuksesta syntyi yhdessä opinnäytetyönohjaajan kanssa. Päätin siis toteuttaa kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen, jossa tutkin mukavia mahdollisuuksia mamuille-projektin onnistumista sekä tarkastelen muiden samankaltaisten projektien olemassaoloa ja arviointitutkimusta. Lähtiessäni tekemään tutkimussuunnitelmaa ja aloitellessani tutkimusta en todellisuudessa ymmärtänyt mitä arviointitutkimus ylipäättään on ja mitä kaikkea se edellyttää tutkijalta. Tutkijan rooli on kuitenkin avainasemassa tutkimusta tehtäessä, ja tutkijan on tärkeää oivaltaa tämä hyvän

arviointitutkimuksen onnistumisessa (Kylmäkoski, Nuorisotutkimusseuran julkaisu 2003, 9-11). Päätin kuitenkin, epätietoisuudestani huolimatta, toteuttaa tutkimukseni kyseisestä aiheesta.

3.1 Tutkimuksen kohde: projekti

Arviointitutkimuksen kohteena olevan projektin tarkoituksena oli järjestää Tornion yläasteikäisille maahanmuuttajanuorille ohjattua vapaa-ajan toimintaa sekä tutustuttaa heitä jo olemassa oleviin harrastusmahdollisuuksiin sekä vapaa-ajan toimintoihin Torniossa. Tarkoituksena olisi saada heitä myös tätä kautta tutustutettua suomalaisiin nuoriin ja auttaa heitä luomaan kontakteja muuallakin kuin koulumaailmassa. Lisäksi yksi tavoite on ryhmän keskinäinen ryhmäyttäminen. Projektin kohderyhmänä oli 11 eritaustaista yläaste ikäistä maahanmuuttajanuorta. Tavoitteet asetettiin yhdessä maahanmuuttajaopettajan kanssa, joka kertoi oppilaidensa tarvitsevan ja toivovan vapaa-ajan toimintaa. Halusin tehdä projektisuunnitelmastani joustavan, jotta sitä on voitu tarpeen vaatiessa muuttaa ja muokata ryhmän toiveiden, halujen sekä tarpeiden mukaan.

Projekti alkoi tutustumiskäynneillä koululla, jossa pyrin saamaan kontaktia oppilaisiin, tämän jälkeen aloitimme säännölliset tapaamiset nuorten kanssa vapaa-ajan toimintojen merkeissä. Viikoittaisen hallivuoron lisäksi, kävimme myös muutamia kertoja muualla Tornio-Haaparanta alueella tutustumassa eri harrastustoimintoihin. Lisäksi heillä oli mahdollisuus osallistua joihinkin Nuorisotoimen järjestämiin tapahtumiin maksutta.

Projektin menetelminä on käytetty pääosin, omasta osaamisestani ja ryhmän kiinnostuksen kohteista johtuen, liikuntaa ja urheilua. Pelasimme joukkuepelejä ja leikkejä, lisäksi kokeilimme myös yksilölajeja ja erinäisiä toimintakokemusmenetelmiä. Liikunnan ohella käytettiin osallistavia menetelmiä kuten itseohjaaminen ja reflektointi.

3.2 Tutkimusote / Tutkimuksen lähestymistapa

Minulle on ollut alusta asti selvää, että opinnäytetyöni tulee olemaan kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. En ole kiinnostunut niinkään mittaamisesta, luvuista ja muusta kvantitatiiviseen tutkimuksen tekoon liittyvistä asioista. Olen aina ajatellut, että laadullinen tutkimus on ennemminkin tarkoituserien ja lähtökohtien tutkimista ja sillä saadaan aikaiseksi ”syväluotaavaa” analyysia tutkimuksen kohteesta. Mielestäni tein oikean valinnan ryhtyessäni tekemään tutkimusta kvalitatiivisella menetelmällä.

Kvalitatiivinen tutkimus soveltuu paremmin tutkimaan ihmistä ja ihmismieltä. Siinä pureudutaan syvemmälle asioiden ja pyritään näkemään niiden syntyä ja syvempiä merkityksiä. Laadullinen tutkimus on menetelmänä joustava ja tutkimuksen keskittyä pienempään joukkoon, aineiston koko ei ole niinkään merkittävä kuin laatu (Eskola & Suoranta 2005, 18.)

Kun puhutaan ihmismielestä, ajattelusta ja toiminnasta fenomenografisessa tutkimusotteessa kvantitatiivinen tutkimus on liian analyttistä käsittämään monimutkaista, kokonaisvaltaista subjektin tietoisuuteen kytkeytyvää ajattelua ja tulkintaa. Fenomenografinen tutkimusote pohjautuu suurilta osin humanistisen tutkimuksen traditioon. Ominaista tälle tutkimusotteelle on, ettei pelkästään hankita aineistoa, josta tehdään johtopäätökset, vaan sen lisäksi pohditaan ja tulkitaan merkityksiä. Sen sijaan, että katsotaan mitä kerrotaan, tarkastellaan myös kuinka kerrotaan ja mitä jätetään mahdollisesti kertomatta. (Syrjälä, Ahonen, Syrjäläinen & Saari 1994, 122-125.)

Mielestäni fenomenografisen ja yleensä kvalitatiivisen tutkimuksen haasteet tulevat hyvin esille omassa tutkimuksessani. Tämä liittyy olennaisesti siihen, että meillä jokaisella on käsitys symboleista, maailmasta, ja vallitsevasta todellisuudesta (Hirsjärvi & Hurme 2001 16-17.) Kaikilla meillä on omanlainen maailmankatsomus, näkemys, ulosanti ja ymmärtämys asioista, tämä tuo eteen monia haasteita haastattelutilanteen molemminpuoliseen ymmärrykseen. Kuinka erilaisia nuo näkemykset ja ymmärtämys on henkilöillä, jotka ovat kasvaneet täysin eri kulttuureissa ja puhuvat äidinkielenään eri kieliä?

Tutkittavien joukko on ollut varsin heterogeeninen, joka mielestäni vaikuttanut positiivisella tavalla aiheen kiinnostavuuteen. Kulttuurilliset, persoonalliset ja iän mukanaan tuomat eroavaisuudet ovat tuoneet tutkimuksen tekoon ja analysointiin haasteita. Tiedän, että haastateltavien ulosanti ja vastaukset olisivat olleet heidän omalla äidinkielellään kielellisesti rikkaampia ja oikeampia.

Tästä huolimatta koen, että olen saanut hyvää ja käyttökelpoista materiaalia työhöni.

3.2 Tutkimusongelma & -kysymykset

Tehtävänasettelu ja tutkimusongelman rajaaminen ovat tärkeimpiä seikkoja tutkimusta tehtäessä. Rajaus tulisi pyrkiä tekemään niin, että tutkimus vastaa yhteen, kahteen tai korkeintaan kolmeen selkeästi rajattuun kysymykseen. (Hakala 2004, 62.) Itse pyrin realistisesti vastaamaan aineiston pohjalta kolmeen kysymykseen. Tutkin ja arvioin toteuttamaani projektia. Olen asettanut tutkimuskysymyksiksi: Mitkä ovat mukavia mahdollisuuksia mamuille-projektin osallistujien kokemukset projektista? Ovatko he saaneet siitä jotakin hyötyä, jos niin mitä? Lisäksi suurempana kysymyksenä on kehittämisen näkökulmaan liittyvä: Millaisia ohjeita tulevaisuuteen voisi antaa samantyyllisille projekteille?

3.3 Tutkimusmenetelmänä arviointitutkimus

Päädyin tekemään arviointitutkimusta, jonka tekemisestä minulla ei ollut yhtään tietoa ennen aloittamista. Ajatus arviointitutkimuksen tekemisestä syntyi yhdessä opinnäytetyön ohjaajan kanssa. Arviointitutkimus kuulosti mielenkiintoiselta, eikä vähiten sen takia, että sen tieteellisyydestä on kiistelty eri aloilla. Ajattelin tutkimustyylin olevan lähinnä sitä, millä saisin parhaiten vastauksia asettamiini tutkimuskysymyksiin.

Arviointitutkimus on nuori tieteenala. Suomessa arviointitutkimusta on esiintynyt vasta 1970-luvulta lähtien. Tuolloin arviointitutkimusta käytettiin lähinnä opetusosalalla. Arviointitutkimus on siis tuoreena tieteenalana kiistelty ja yhä

kehittyvä. On pohdittu onko arviointitutkimus edes tieteellistä tutkimusta vai ei. Scrivenin mukaan arvioitaessa esimerkiksi jotakin nuorisoprojektia, arvioidaan projektin toiminnan ansiot/hyödyt ja heikkoudet suhteessa eri toimintavaihtoehtoihin sekä vastaavanlaisiin projekteihin. (Kylmäkoski 2009, 7.)

Toisaalta arviointitutkimusta voidaan määritellä Stufflebeamin mukaan ”prosessiksi, jolla hankitaan hyödyllistä informaatiota päätöksentekoa varten”. Prosessiarvioinnin tarkoituksena on kehittää arvioitavaa toimintaa. Arvioitsijan rooli vaihtelee paljolti sen mukaan, missä vaiheessa projektia arviointia tehdään (alku-, väli-, loppuarviointi), lisäksi teoreettinen pohja, johon arvioitsija nojaa vaikuttaa hänen rooliinsa. (em, 8.)

Kylmäkoski (2009) painottaa arvioitsijan roolin tärkeyttä arviointitutkimusta tehtäessä. Arvioitsijan tulisi pohtia mikä hänen roolinsa tutkimusta tehtäessä on ja mikä hänen suhteensa kenttään on. Vaikeuksia aiheuttavat muun muassa epäselvät roolit (arvioitsija & arvioitavan projektin toimijat tms.) sekä ei-toivotut arvioinnin lopputulokset arvioinnin tilaajan kannalta. Tutkijan rooli voidaan yksinkertaisesti jakaa kahtia: ulkopuoliseen tai sisäiseen arvioitsijaan. Molemmilla rooleilla on etunsa ja haittansa. Olennaista kuitenkin on, että kaikki tutkimuksen osapuolet (arvioitsija & tilaaja) ovat tietoisia mikä arvioitsijan rooli on kohteeseen. (em, 11.)

Chelmisky selittää tutkijan roolia kolmella eri perspektiivillä; ” 1) tuloksellisuusperspektiivi, jossa arviointia tehdään tulosten tai tehokkuuden mittaamiseksi, 2) kehitysperspektiivi, jossa arvioinnin avulla pyritään vahvistamaan instituutioita, ja 3) tietoperspektiivi, jossa arvioinnilla pyritään jonkin tietyn alueen tai alan perusteellisempaan ymmärrykseen. ” (emt, 11.) ”Tietoperspektiivistä ja varsinkin tulosvastuullisuusperspektiivistä lähtevien arvioitsijoiden rooli arvioinnin kohteesta jää etäiseksi ja heidän voi olla vaikea saavuttaa arvioinnin kohteiden hyväksyntää, mutta vastaavasti näiden perspektiivien edustajien objektiivisuutta voidaan pitää korkeana”, kun taas ”kehitysperspektiivin edustajat pääsevät läheiseen kontaktiin kohteidensa kanssa tai voivat olla osana tiimiä ja tiimi hyväksyy heidät helposti”, mutta toisaalta ”heidän objektiivisuutensa ja vaikutusvaltansa poliittiseen debattiin on epävarmaa, koska heidän asemansa ei ole kovin itsenäinen” (emt, 13.)

3.4 Tutkimusaineiston keruu

Päätin kerätä aineiston haastattelemalla. Haastattelu on hyvin joustava, muokattavissa oleva menetelmä ja sitä voidaan soveltaa hyvin erilaisiin tutkimuksiin. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 34.) Tutkimuksen toteutusvaiheessa rajasin heti menetelmämahdollisuutena kyselylomakkeen pois. Kuten Rätty (2002) toteaa ”on hyvä muistaa, että sujuvaakin suomea puhuva henkilö ei välttämättä ymmärrä hänelle kirjallisia annettuja ohjeita” (Rätty 2002, 160). Maahanmuuttajaryhmä edellyttää tavallista enemmän pohdintaa ja panostamista kielellisiin seikkoihin. Ymmärryksen, selittämisen sekä kysymysten tarkentamisen kannalta ajattelin haastattelun olevan paras mahdollinen menetelmä. Vaikka suurimmalla osalla haastateltavista on sujuva ja hyvä suomen kielen taito, en halunnut edes harkita kyselyä lomakkeella.

Aineistonkeruuta suunnitellessani mietin ensin, keitä projektiryhmän jäseniä aion pyytää haastatteluun ja kuinka montaa henkilöä olisi hyvä haastatella, jotta saisin riittävästi materiaalia. Valitsin kohderyhmästä (yhteensä 11 henkilöä) neljä haastatteluun. Ajattelin aktiivisen kävijämäärän ollessa 7-8 henkilöä neljän (puolet) haastattelun riittävän ja ajattelin, että teen tarvittaessa lisää. ”Muutamaa henkilöä haastattelemalla voidaan saada merkittävää tietoa” (Hirsjärvi & Hurme 2001, 59).

Halusin otannan, eli ”*harkinnanvaraisen näytteen*” (esim. Hirsjärvi & Hurme 2001, 59), olevan mahdollisimman heterogeeninen, jotta saisin myös vastauksiin vaihtelua. Puhuttaessa laadullisesta tutkimuksesta tilastollisten yleistysten sijaan pyritään paitsi selittämään myös ymmärtämään; saamaan syvällisempää tietoa jostakin aiheesta (emt, 59.) Tämän opinnäytetyön haastattelun valintaperusteena olivat: ikä, sukupuoli, kansallisuus sekä Suomessa oloaika. Kaikilla haastateltavilla jokin edellä mainituista muuttujista poikkesi toisistaan.

Oman empiirisen kokemukseni perusteella voin sanoa, että yleisesti maahanmuuttajien kanssa kasvokkain tapahtuva kommunikointi on vaivattomampaa, tehokkaampaa ja hedelmällisempää kuin jokin muu viestintätapa. Koen, että kirjeet, tekstiviestit tai sähköpostit eivät pysty välittämään haluamaamme viestiä läheskään yhtä tehokkaasti kuin kasvotusten tapahtuva viestintä. Myös tutkijaa, itseäni, ajatellen mietin, että haastattelu on kaikkein mieluisin vaihtoehto itselleni toteuttaa. Lisäksi aineiston keruun kannalta uskon, että haastattelu on lomakekyselyä tehokkaampi keino saada vastauksia.

Otin haastateltaviini yhteyttä puhelimitse ja kysyin mahdollisuutta ja halukkuutta osallistua haastatteluun. Kaikki vastasivat myöntävästi, joten selitin heille, että minun täytyy saada myös vanhempien suostumus ja kirjallinen lupa haastatteluihin. Kaikki haastateltavista olivat ala-ikäisiä haastatteluhetkellä. Tein selkokielen esitteen ja kirjallisen suostumuspaperin haastateltaville kotiin vietäviksi. Pyysin vanhempia ottamaan minuun yhteyttä, jos heillä olisi jotakin kysyttävää aiheesta. Kaikkien haastateltavien vanhemmat antoivat luvan tehdä haastattelun ja käyttää materiaalia opinnäytetyössäni. Vanhempien luvan saamista varmasti edesauttoi se, että olin tuttu ihminen sekä he olivat tietoisia projektin toiminnasta ja pystyivät näin ollen luottamaan minuun.

Haastattelutavaksi valitsin yksilöhaastattelun. Mietin myös mielessäni olisiko mahdollista tehdä ryhmähaastattelu koko kohderyhmälle. Hylkäsin ajatuksen kuitenkin liian haastavana ajatellessa maahanmuuttajaryhmää, jossa on eri kulttuurien edustajia, joilla on välillä hyvin erilaiset tavat tuoda asioita esille ja keskustella. Lisäksi ajattelin, että yksilötasolla kahden kesken on ehkä helpompi puhua luottamuksellisista asioista, sekä tuoda esille myös kritiikkiä.

Kuten sanottua, tutkijan on luotava haastateltavaan luottamuksellinen suhde tilanteen ja henkilön mukaisilla toimenpiteillä. Kuuntelulle ja keskustelulle on annettava aikaa ja tilaa (Syrjälä ym. 1994, 136-137). Koen luottamuksellisen suhteen olevan kyseisen haastattelun suuri etu, koska tunsin haastateltavat entuudestaan.

Valitsin haastattelutyypiksi teemahaastattelun, koska halusin, että haastattelun runko on avoin ja sitä voi muokata tarpeen mukaan. Ajatuksena oli, että jos jokin aihe nostattaa enemmän ajatuksia ja keskustelua, sille annetaan aikaa ja annetaan haastateltavan määrätä haastattelun kulkua mahdollisuuksien mukaan. Intersubjektiiivisella luottamuksella haastattelutilanteessa tarkoitetaan juuri sitä, että haastattelijan tulee luoda omalla käytöksellään, tilavalinnalla ja kysymyksillä mahdollisimman "suotuisa" ilmapiiri. Haastattelijan tulee olla aktiivinen kuuntelija, joka johdattaa keskustelua haastateltavan antamien johtolankojen perusteella. Tällöin tulee huomioida myös mitä jätetään sanomatta, eikä pelkästään mitä kerrotaan. Haastattelu ei saisi olla "kuulustelua" vaan pikemminkin keskustelua. (Syrjälä ym. 1994, 136-137.)

Haastattelurungon teemat ovat: toiminta, ryhmädynamiikka, yksilö, kieli, ohjaus, vanhemmat ja vapaa mielipide. Aloitin haastattelut helpoimmasta, eli toiminnasta, jossa haastateltavat lähinnä kuvasivat projektin eri toimintoja ja toimintaympäristöjä. Näin ollen haastateltavat myös orientoituivat aiheeseen ja loppua kohden kysyin, mielestäni, vaikeimpia, tunteisiin ja omiin pohdintoihin liittyviä ajatuksia. Mielestäni haastattelulla oli siis selkeä "elinkaari", jossa asteittain siirrytään vaikeampaan osioon ja lopuksi päämäärään, mikä oli nuoren oma mielipide.

Vaikka kirjoitin jokaisen teeman alle kysymykset, joita haluan kysyä, huomasin haastattelutilanteessa käyttäväni eri lauseita ja sanamuotoja kuin olin alun perin ajatellut. Tarkoitus olikin haastattelurungon olla vain itselleni muistutuksena kysymyksistä. Haastattelutilanteissa jouduin selittämään, tarkentamaan ja toistamaan kysymyksiä, jotta haastateltavat ymmärsivät ne oikein. Koen, että juuri joustavuuden vuoksi haastattelu menetelmänä oli hyvä valinta tähän nimenomaiseen tutkimukseen.

Useista selitysyriyksistäni huolimatta muutamaan kysymykseen ei vastattu, koska sitä ei ymmärretty (tai ei haluttu ymmärtää), mikä nosti mieleeni kysymyksen, olisiko minun pitänyt toimittaa haastateltaville etukäteen kysymykset, jotta he olisivat voineet pohtia niitä valmiiksi ennen varsinaista haastattelutilannetta. Tämä olisi voinut olla yksi varteen otettava vaihtoehto,

joka olisi voinut helpottaa itse haastattelutilannetta. Jos tekisin samantyyllisen haastattelun uudestaan toimittaisin kysymykset etukäteen haastateltavalle.

Maahanmuuttaja asiakkaana -kirjassa kehoitetaan käyttämään eri viestintätapoja rinnakkain, tällä tavoin voidaan pyrkiä varmistamaan maahanmuuttaja asiakkaan ymmärtäminen. Kirjallinen ohje voi olla hyvä lisä suullisen lisäksi. (Räty 2002, 160.) Jos olisin antanut kysymykset etukäteen, haastateltavat olisivat saaneet orientoitua paremmin aiheeseen ja miettiä omia mielipiteitään valmiiksi. Toisaalta mietin, että jos haastateltavat olisivat saaneet kysymykset etukäteen olisivatko he ”valmistautuneet” liikaa ja olisin saanut harjoiteltuja, mahdollisesti muiden mielipiteillä höystettyjä vastauksia ja mielipiteitä haastattelussa. Lisäksi täytyy ottaa huomioon, että omana ennakkoletukseni oli, että molemminpuolinen ymmärrys sujuu ongelmitta, koska haastateltavat olivat minulle ennestään tuttuja ja olemme tottuneita toistemme kommunikointityyliin.

Haastattelupaikkaa valitessa hylkäsin vaihtoehtoina haastateltavan kodin ja kahvilan. Ajattelin kodin olevan liian henkilökohtainen ja yksityinen paikka, vaikka olinkin entuudestaan tuttu henkilö. Lisäksi ajattelin, että vanhemmat ja muu perhe saattavat mahdollisesti olla kotona, joten ne olisivat voineet olla mahdollisia häiriötekijöitä. Ajattelin kahvilan olevan liian julkinen tila haastateltaville, jotta he pystyisivät kertomaan henkilökohtaisista tunteistaan ja niin edelleen. Kahvilassa olisi myös ollut paljon häiriötekijöitä. Niinpä päädyin tekemään haastattelun nuorisotalolla, jossa olimme aiemmin vierailleet muutamaan otteeseen. Nuorisotalo on hyvän kulkuyhteyden päässä haastateltavien kodeista ja lisäksi saimme rauhallisen tilan toimiston puolelta, jossa ei ollut häiriötekijöitä. Kaikki haastateltavat tunsivat paikan ja olivat käyneet siellä useaan otteeseen, joten uskon että kynnyksellä tulla kyseiseen paikkaan oli aika matala.

Suoritin aineiston keruun syys -lokakuun vaihteessa Tein yhteensä neljä haastattelua. Olin varannut jokaiselle haastattelulle yli tunnin verran aikaa. Mikään haastatteluista ei kuitenkaan kestänyt tuntia pidempään. Haastattelu tehtiin itse laatimani haastattelurungon pohjalta ja nauhoitettiin nauhurilla. Myöhemmin litteroin haastattelut luettavaan muotoon.

3.5 Tutkimusaineiston analyysi

Jo litterointivaiheessa rajasin ”johdattelevat” tai muutoin epäolennaiset puheet pois, koska en halunnut tehdä ylimääräistä työtä materiaalin kanssa, jota en voi kuitenkaan käyttää. Litteroinnin jälkeen aloitin varsinaisen aineistoanalyysin, vaikka usein sitä tehdään jo haastattelujen aikana (Hirsjärvi & Hurme 2001, 136). Havainnoin heti haastattelujen jälkeen yhtäläisyyksiä ja eroja vastauksissa. Se oli alustavaa analyysia, jota tein ainoastaan mielessäni. Päädyin perinteisen teemahaastattelun tapaan analysoimaan aineistoa jo ennalta määrättyjen teemojen mukaan. Eli käytin samoja otsakkeita analyysissä, kuin olin käyttänyt itse haastatteluissakin.

Olen käyttänyt sekä induktiivista, eli aineistolähtöistä, päättelyä että niin sanottua abduktiivista päättelyä, jossa tutkijalla on ennakkoon teoreettisia olettamuksia, joita sitten pyritään aineistosta etsimään. Olen käyttänyt analyysissä myös kuvailevaa, eli deskriptiivistä kerrontaa koska koen, että on tärkeää saada esille juuri tämän ryhmän kuvaukset projektin toiminnoista. (vrt. Hirsjärvi & Hurme 2001, 135-145) Olen tuonut esille, että haastateltavien deskriptiivisellä kerronnalla on merkitystä, koska he itse valitsevat mitä kertovat. Eli tässä tulee esille fenomenografinen ote, jossa tulkitaan myös kerronnan sisällöllisen puolen lisäksi tapaa, jolla tuodaan asiat esille, valintoja ja kertomatta jättämistä.

Aineistoanalyysi tapahtui jo litteroimieni haastattelujen pohjalta. Järjestin kaikki haastattelut (luettavassa muodossa) pöydälle, alleviivasin samoilla väreillä yhteneväisyyksiä, kiinnitin huomiota yllättäviin vastauksiin, joita huomasin. Loppujen lopuksi minulla oli monta eri värein ”koodattua” liuskaa, joista tein tietokoneella haastattelujen koonnin, johon nostin suurimman osan haastattelujen teemoista ja lainauksia haastatteluista. Koontilistasta oli helppo valita aiheet ja lainaukset, joita halusin käyttää opinnäytetyössäni. Koontilistani lisäksi käytin litteroimiani haastatteluja tarkistaakseni joitakin lainauksia tai asioita.

3.6 Tutkimuksen luotettavuuden tarkastelua

Oman opinnäytetyön kohdalla sen luotettavuus ja eettisyys on erityisesti tarkastelun kohteena, koska olen itse arvioinut omaa projektiani. Kyseisen tutkimuksen kohdalla tutkijan reliabiliteetti ja validiteetti ovat siis problematisoituja. Näkökulmani ei voikaan, missään nimessä, olla täysin objektiivinen, enkä edes yritä niin väittää. Ajattelen, että tutkijan validiteetti on aina problematisoitava, koska täysin puolueeton tuskin pätevinkään tutkija voi olla. Mielestäni tutkimuksen teko ja tutkijan validiteetti ovat asioita, jotka ovat aina problemaattisia. Oli kyse, mistä aiheesta tahansa ja tutkijana kuka hyvänsä, aina kun puhutaan ihmisten tekemistä töistä, eteen tulee kyseenalainen validiteetti. En usko, että missään olosuhteissa ihminen olisi kykenevä täydelliseen objektiivisuuteen tai neutraaliuteen. Eikä tämä ole mielestäni tarkoituskaan.

Voidaan toki pyrkiä poistamaan subjektiivisia näkemyksiä ja auttamaan lukijaa ymmärtämään tutkimuksen käsitteistöä ja niin edelleen. Voidaan pyrkiä olemaan mahdollisimman objektiivisia. Tutkija voi harjaantua näkemään asiat mahdollisimman monelta kantilta ja pyrkiä objektiivisuuteen. Kun puhutaan tutkijoista, ihmisistä, joilla on kaikilla omat kokemukset, ennakko-oletukset, mielipiteet ja asenteet ei voida olettaa, että ne eivät näkyisi lainkaan hänen tekemässään työssä. Tutkimuksen teossa merkitysten tulkinta ja ymmärtäminen ovat aina ongelmallisia, eritoten tämä on nähtävissä kvalitatiivisen tutkimuksen kentällä (Hirsjärvi & Hurme 2001, 18).

Laadullisen aineiston ja sen tulkinnan luotettavuus riippuu kahdesta asiasta; aitoudesta ja relevanssista. Tässä kohtaa aitoudella tarkoitetaan sitä, että tutkija ja tutkittava ovat ymmärtäneet sekä aineiston että kategorian merkitykset samalla tavalla. Aineisto on aitoa, kun tutkittava puhuu samasta asiasta kuin tutkija, eli he jakavat saman merkityksen asiasta. Lisäksi aineiston on oltava merkityksellinen sen suhteen kuinka tutkimuskysymykset on asetettu suhteessa teoreettisiin käsitteisiin. Eli aineiston tulisi vastata asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Johtopäätökset (eli tulkitut merkitykset) ovat luotettavia, kun ne vastaavat tarkoitusta, eli sitä mitä tutkija on alun perin määritellytkin. Erilaiset merkitykset tutkijan ja tutkittavan puolelta ovat tulkinnan ja päättelyn

kannalta suurimpia riskitekijöitä validiteetin kannalta (Syrjälä ym. 1994, 129-130).

Omassa opinnäytetyössäni tutkijan ja tutkittavan välinen kommunikointi ja ymmärrys nousevat yhdeksi suureksi riskitekijäksi validiteetin kannalta. Haastattelun kielenä oli suomi, joka ei ole yhdenkään haastateltavan äidinkieli, joka taas puolestaan on haastattelijan äidinkieli. Puhuessamme merkityksistä kuinka voinkaan olla varma, että haastateltavat ovat ymmärtäneet kysyttävän asian niin kuin olen tarkoittanut? Tässä kohtaa näen omalla roolillani suuren merkityksen haastattelutilanteessa. Roolini haastattelijana voidaan nähdä sekä positiivisessa että negatiivisessa valossa.

Haastattelijan ollessa tuttu ja turvallinen henkilö uskon, että haastateltavilla on ollut kylliksi rohkeutta kysyä uudestaan ja pyytää tarkennusta, jos he eivät ole ymmärtäneet jotakin kysymystä. Lisäksi he ovat saaneet varmistusta sana- ja lausevalinnoilleen henkilöltä, jonka kanssa ovat tottuneet kommunikoimaan. Yksi suuri etu on myös se, että minä tunnen haastateltavat entuudestaan joten osaan päätellä jotakin heidän käytöksestään, kuten esimerkiksi milloin he eivät ole ymmärtäneet jotakin asiaa täysin. Osaan antaa aikaa sulatella, ymmärtää ja kysyä uudelleen. Haastattelu-aikaa kului paljon saman asian toistamiseen, selittämiseen eri tavoin, mutta koen, että se on ollut tärkeää, jotta puhuimme todella samoista merkityksistä ja loimme näin ”yhteisen kielen”.

Omassa opinnäytetyössäni oma roolini voidaan nähdä sekä luotettavuuden kannalta sekä positiivisena että negatiivisena seikkana. Toisaalta olen saanut, oletettavasti, luotua haastateltavien kanssa luonnollisen, rennon tilanteen ja toivottavasti myös luottamuksellisen ilmapiirin haastattelutilanteessa, jonka uskon vaikuttaneen positiivisesti nuoriin ja heidän kykyynsä vastata ja keskustella luontevasti kanssani. Haastateltavien ollessa maahanmuuttajanuoria, koen, että aikaisempi tunteminen on tärkeää paitsi luottamuksellisen suhteen, niin myös kielen ja ymmärtämisen kannalta. Haastateltaville olisi voinut olla suurempi kynnys kertoa asioista vieraille henkilölle, jonka kanssa heillä ei ole ollut aiempaa kontaktia. Uskon, että kynnys kielen käyttämiseen, asioiden jakamiseen ja keskusteluun on ollut matalampi tutkijan ollessa ennestään tuttu henkilö.

Koen myös, että koska tunsin haastateltavat entuudestaan osaan tulkita paremmin heidän puhettaan ja ymmärrän sitä paremmin kuin joku täysin vieras ihminen. Olen tottunut jokaisen omaan persoonalliseen tyyliin puhua ja erilaisten painotusten ja äänensävyjen merkityksiin. Osaan kiinnittää huomiota myös kaikkeen non-verbaaliseen viestintään haastattelun aikana. Virheiden korjaamisen sijaan, pyrin toistamaan asiat kuinka minä ne ymmärsin ja varmistamaan asian haastateltavalta. Ymmärtämiseen, varmisteluun ja puhumiseen olisi varmasti jollakin vieraalla henkilöllä kulunut rutkasti enemmän aikaa.

Toisaalta positiiviset asiat voidaan kääntää myös negatiivisiksi. Eli jos ajatellaan, että haastattelijan ja haastateltavan suhde on tuttavallinen. Tämä voi tarkoittaa, sitä, että heillä on hyvä luottamussuhde tai sitä, että haastattelija on liian läheinen haastateltavalle, jotta hän pystyisi tuomaan esille negatiivisia asioita. Varsinkin tässä tapauksessa, kun on kyse arvioinnista, jossa arvioidaan myös tutkijaa ohjaajana ja hänen järjestämäänsä toimintaa. Uskalsivatko nuoret todella kertoa oman rehellisen mielipiteensä kaikesta mistä keskustelimme? Pystyivätkö he avautumaan minulle kaikista tapahtumista? Onko heidän kulttuurinsa puitteissa soveliasta antaa kritiikkiä heidän tuntemalleen aikuiselle?

Toin haastattelun aluksi esille sen, että on suotavaa, että vastaatte rehellisesti ja totuudenmukaisesti kysymyksiin. Korostin, sitä etten loukkaannu vaikka he sanoisivat negatiivisia asioita toiminnasta, vaan se on minulle hyvä asia oppimisen kannalta. Tästä huolimatta, en todellakaan voi olla varma siitä, kuinka paljon haastattelijan tunteminen on vaikuttanut heidän vastauksiinsa. Lisäksi vaikka he eivät olisi tietoisesti muuttaneet tai vääristäneet vastauksiaan, saattaa olla että tiedostamatta näin on tapahtunut.

Yhtenä validiteetin riskitekijänä olen pohtinut myös nuorten halua "auttaa" ja "miellyttää" minua vastuksillaan. Olen kertonut heille tämän olevan minun koulutyö ja toivonut heiltä rehellistä palautetta. Entä jos nuoret ovat kiitollisia minun järjestämästä toiminnasta, eivätkä halua sen takia kertoa negatiivisista asioista tai kokevat heidän mielipiteensä vaikuttavan esimerkiksi minun arvosanoihin koulussa? Nuoret ovat saattaneet ajatella minun tekevän oletuksia heidän vastauksistaan, eli he ovat saattaneet vastata minun "oletuksiini" eli

heidän mielestään ”minun toivomalla tavalla”. Haastattelijana on ollut vaikea olla ”johdattelematta” haastateltavia, koska tiedän jo paljon heidän mielipiteitään ja saattaa olla, että johdatan heitä helposti haluamaani suuntaan.

4. PONNISTUSVAIHE

4.1 Projektin toiminta osallistujien puheessa

Aloitin haastattelun kysymällä helpoimmasta, eli toiminnasta. Haastateltavien muistikuvat toiminnasta olivat samankaltaisia. Ne liittyivät liikuntaan ja peleihin, joita olimme pelanneet. Joskin jo tässä vaiheessa he kertoivat jotakin omista huomioistaan, tuntemuksistaan ja mielipiteistään. Merkityksellistä on kuinka haastateltavat ovat itse rajanneet aiheita: millaisia kuvauksia he tekevät toiminnasta, mitkä asiat heille muistuvat mieleen ja mistä he halusivat kertoa haastattelussa. Yleensä vahvoja tunteita, niin hyviä kuin huonompiakin, herättäneet toiminnot muistetaan parhaiten.

”mentiin tuonne (eräs alue lapissa) tuonne kentälle pelattiin vähä jalkapalloa lumessa, jalat jääty. mutta se oli hauskaa ja sitten käveltiin niillä lumikengillä. ja sitte tultii tuonne nuorisotaloon ja juotiin mehua ja sitten mie ja (toinen projektiryhmäläinen) pelattiin se biljardi”

”mmm.oli liikunta niin, joo meil pelaa on pelaamme on liikunta se on parempi. ja pelaa on hyvi.”

”joo, kun me tultiin tuonne salille ja tuolla kilpailtiin tyttöjen kanssa. siis se oli vähän minun mielestä oli vähän lapsellista, mutta kyllä sitten se alkoi vähän parempi. toiseen kertaan aloin vähän kiinnostua siihen”

Kuten viimeisestä lainauksesta huomaa, että haastateltava on kokenut tilanteen jotenkin epämiellyttävältä ja tuo myöhemmin haastattelun aikana saman tapahtuman esille kysyttäessä epämiellyttävimmistä toiminnasta. Haastateltavan viittaamaan toimintaan liittyi leikki, jossa piti koskettaa toista pelaajaa leikin aikana. Haastateltava oli kokenut tämän tilanteen epämiellyttäväksi. Ohjaaja olisi voinut pyrkiä suunnittelemaan ensimmäisiksi kerroiksi leikkejä, joissa ei kosketeta. Myöhemmin olisi, ryhmän kapasiteetin mukaan, voinut valita myös leikkejä, joihin kuuluu fyysinen kosketus.

Kyseisen projektin kohderyhmää voidaan kutsua ”tavoitteelliseksi ryhmäksi”. Nimensä mukaisesti ryhmä on koottu yhteisen tavoitteellisen toiminnan toteuttamiseksi. Ryhmänmuodostumista on kuvattu kolmivaiheiseksi. Ryhmän

ensimmäinen vaihe muodostuu ryhmän joutuessa samaan tilaan. Tällöin ihmiset havaitsevat muun ryhmän, mutta tilanteeseen saattaa liittyä sekä kiinnostusta, että epäluuloista torjuntaa. (Jauhianen & Eskola 1994, 49). Osallistujan epämiellyttäväksi kokema tilanne on voinut johtua edellä kuvatusta ryhmän muodostumiseen liittyvästä normaalista vaiheesta, jossa outo tilanne synnyttää negatiivisia tuntemuksia.

Etsiessä syitä haastateltavan kokemaan epämiellyttävään tilanteeseen tulee väistämättä mieleen ryhmän kulttuurilliset tekijät. Sukupuolisensitiivisyyteen tulisikin kiinnittää erityishuomiota ollessamme tekemisissä eri kulttuurien edustajien kanssa. Tulisi muistaa, että eri kulttuureissa ja uskonnoissa sukupuolisensitiivisyys saattaa olla hyvin erilaista kuin meidän tuntemassamme. Esimerkiksi somalikulttuurissa tyttöihin ja poikiin suhtaudutaan eri tavalla ja tämä näkyy myös kasvatuksessa. Tytöistä kasvatetaan tyttöjä, pojista poikia. Sukupuolten väliset roolit ja niiden puitteissa sallittavat toiminnot ovat hyvin erilaisia. (Tiilikainen 2007, 32-33).

Kun kyseessä on maahanmuuttajaryhmä, tulee ottaa huomioon eri maiden käytännöt koskettamisesta, tyttöjen ja poikien välisistä häveliäisyyskäytännöistä ja niin edelleen. Keskustelin, ennen toimintaa, aiheesta maahanmuuttajaopettajan kanssa ja hän kertoi kyseisen ryhmän jo toimineen yhdessä sekaryhmänä esimerkiksi liikuntatunneilla. Sukupuolierot ja sekaryhmät eivät kuulemma ole tuoneet ongelmia kyseisen ryhmän yhteisessä toiminnassa. Kuitenkin lisäksi täytyy muistaa myös jokaisen osallistujan oma henkilökohtainen "sietokyky" ja käsitys mukavasta / turvallisesta toiminnasta.

Seikkailu- ja liikuntakasvatuksen opinnot ovat antaneet hyvät ohjeet kuinka suunnitella ja käyttää kaikin puolin turvallisia harjoitteita ja metodeja lasten ja nuorten kanssa. Aina toimintoja suunnitellessa, ohjaajan pitäisi ottaa huomioon jokaisen henkilön fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Psyykkisen turvallisuuden hyvällä huomioimisella ehkäistään traumaattiset kokemukset, onnistuneella fyysisellä turvallisuudella ehkäistään loukkaantumisia ja hyvällä sosiaalisella turvallisuudella ehkäistään ihmisten negatiiviset kohtaamiset (Lehtonen, 2007.)

Lähtökohtana on kuitenkin kaikissa projektin toiminnoissa ollut vapaaehtoisuus, joka tehtiin nuorille selväksi heti toiminnan alkaessa, tosin tässä kohtaa tulee ottaa huomioon mahdollinen sosiaalinen paine ja sitä kautta vapaaehtoisuuden hälventyminen. Nuoren kannalta on kuitenkin tärkeää, että hän on saanut myöhemmin purkaa hänelle epämiellyttävän tilanteen ohjaajan kanssa ja hän on pystynyt jatkamaan toimintaa ja saanut myöhemmin onnistuneita kokemuksia. (Lehtonen, 2007.) En usko, että kyseisessä tapauksessa on varsinaisesti loukattu haastateltavan turvallisuutta, mutta kyseinen leikki on selkeästi tuntunut hänestä epämukavalta toiminnalta.

4.1.1 Kenellä valta?

Puhuttaessa monikulttuurisesta nuorisotyöstä kerrotaan, että se on usein suomalaisten hallinnoimaa ja maahanmuuttajanuorten ääni ei näy toiminnassa ja sen sisällöissä (esim. Honkasalo & Souto 2007, 116.) Usein tämä väittämä onkin totta ja yhteiskunnallisella tasolla maahanmuuttajille pitäisi saada lisää valtaa heitä koskevissa asioissa. Joten halusin tietoisesti puuttua kyseiseen epäkohtaan ja toimia projektin aikana niin, että saan nuorten äänen kuuluviin ja osallistavilla menetelmillä heidät mukaan päätöksentekoon. Puhuimme haastateltavien kanssa, siitä kuka on päättänyt toiminnasta ja sen sisällöistä. Kysyin haastateltavilta yksinkertaisesti kuka on päättänyt mitä tehdään. Vastaukset yllättivät minut, positiivisesti.

*Haastattelija: ”kuka päätti, että mitä me tehdään aina?
Haastateltava:”kaikki.Haastattelija:”yhdessä?”Haastateltava:”kaikki”*

”se oli kaikki vuorotellen” (...) ”kaikki.joka kerta tehtiin kahden,siis joka kerta vaikka mie olin jonku pari, tällä kertaa sanottii mitä tehään hallilla ja sitten toisen kerran joku toinen pari kertoi mitä tehdään, näin se meni.”

Kaikki haastateltavat kertoivat kokeneensa ryhmän tehneen yhdessä päätökset toiminnasta, joka on varmasti vaikuttanut suuresti ryhmän motivaatioon ja sitoutumiseen. Mietin jo valmiiksi ennen toiminnan aloittamista, kuinka saada ryhmä sitoutettua ja käytin tietoisesti osallistavia menetelmiä saadakseni

ryhmän sitoutettua. Todellisuudessa kuitenkin ohjaajana tein suurimman osan päätöksistä, mitä tehdään vaikka kysyinkin heidän mielipiteitään. Itse koin, että annoin ryhmälle mahdollisuuden valita tietyistä vaihtoehdoista, mutta kuitenkin loppujen lopuksi päätäntävalta oli aina ohjaajalla.

Haastattelun perusteella haastateltavat kokivat itsensä vaikutusvaltaiseksi päättäessään toiminnan sisällöistä. Kävijämäärä pysyi aika tasaisena koko puolen vuoden ajan. Lisäksi tein aluksi kyselyn, jossa kysyttiin millaista toimintaa nuoret haluaisivat, tämän kyselyn tulokset olivat minun tuntisuunnitelmien pohjalla. Vaikka haastateltavat eivät saaneet kaikkia toivomiaan asioita, haastattelujen perusteella voidaan sanoa, että yleisesti toiveet huomioitiin hyvin. Mielestäni osallistumisen, motivaation, ryhmän ja ohjaajan roolissa, minun kannalta oli erittäin tärkeää huomata haastattelussa heidän kokemansa vallan ja vaikuttamisen alue.

Uskon vahvasti projektissani käytettyihin toimintatapoihin, jotka pohjautuvat muun muassa sosiokulttuuriseen innostamiseen, voimaantumiseen ja osallistaviin menetelmiin. Käsitteet nivoutuvat kasvatuksellisiin, kulttuurillisiin ja sosiaalisiin lähtökohtiin. Tarkoituksena on tukea nuorten aloitteellisuutta, asioiden toteuttamista, itsenäistä toimintaa ja vastuuntuntoa. Onnistunut innostaminen vaatii onnistunutta vuorovaikutusta ja aidon yhteisön, jossa tätä toteutetaan (Salo, 2008). Koen, että loimme yhdessä projektiryhmän kanssa kaikkea tätä ja se on ollut näkyvässä myös haastateltavien vastauksissa. Ryhmäläiset ovat itse tuoneet haastattelun useassa eri kohdassa esille, kuinka tärkeää säännöllinen osallistuminen on ja kuinka paljon se vaikuttaa positiivisesti ryhmähenkeen.

4.1.2 No oliko se sitten kivaa?

Kysyessäni toiminnan mielekkyydestä vastauksista tulivat esille lajikohtaisuus, oma mielenkiinto ja osaaminen. Lajia, missä ei koeta olevan lahjakkaita ei koeta niin mielekkääksi. Koko ryhmän osallistumisen ja yhteisen hyvän ryhmähengen kerrottiin olevan tärkeitä asioita, jotka vaikuttivat toiminnan onnistumiseen. Kaikki haastateltavat osasivat nimetä ainakin yhden seikan tai hyödyn, jonka

kokivat saaneensa toiminnan aikana. Yksilötasolla toiminnasta koettiin saaneen: hyvää mieltä, liikuntaa, tekemistä, parempaa tutustumista toisiinsa, uusiin paikkoihin tutustumista, yksi oli oppinut omasta mielestään toimimaan paremmin ryhmässä, uuden oppiminen (kielestä, lajeista), ryhmähenki (haastattelijan tulkinta: haastateltavien oma hyvä mieli liittyi usein koko ryhmän henkeen tai tunnelmaan), lajituntemusta, sekä uusia kokemuksia.

”Haastateltava: opitko sinä mitään uutta? Haastateltava: niiin.paljon.ihan paljon.Haastattelija: mitä esimerkiksi?Haastateltava:”esimerkiksi ihan suomalaisia sanoja ja sitten sählyä”

Haastattelija: opitko uutta? Haastateltava: joo, opit on otit on uusi on esimerkki hiihto, (haastateltavan kotimaassa) ei ole ja ei ole lunta ja on tulee tähän voi olla pelaa sielä koripallo meillä on pelaa tosi vähän. mutta tule tähän voi pelaa.”

”Haastattelija: mitä sinä sait sinulle itselle tästä toiminnasta? minkälaisia kokemuksia tai ajatuksia tulee mieleen?

Haastateltava: hyvä mieli, koska esimerkiksi nyt mulla on paljon kotitehtävää ja joskus mulla ei ole aikaa sitten jos minä mennee esimerkiksi kauppakeskus ja nyt varmasti minä en mennyt. nyt kaksi viikkoa minä vain koulu-koti-koulu-koti.ja illalla jos mulla on aikaa (...) jos minä olin vihanen siitä tulee mulle hyvä mieli.”

”Haastattelija: opitko sä mitään uutta?Haastateltava:”joo joo joo, että joskus se on hyvä olla jonkun muun kanssa ja tunnet onko se tunnet toisesta että mitä toinen mitä on toinen mitä toinen joku mieli esimerkiksi minä haluan sanoa, että että tiedä mitä toinen uskoo tai mitä hän mieltii tai joo. koska ei voi olla aina että olla yksin, yksin sanoa hyh, ei halua mennä jonku kanssa koska mie olen paras ja mie olen hyvä, nyt en halua oppia mittää heitä kanssa.”

Kaksi haastateltavista ei osannut tai halunnut nimetä epämieluisää toimintaa. Pohdin onko kyseessä kulttuurillinen ero, joka ilmenee sillä tavoin, ettei ole soveliaista tai hyvää käytöstä mainita vanhemmalle ihmiselle mitään negatiivista hänen järjestämästään toiminnasta. Toisaalta kerroin haastattelun aluksi haastateltaville, että voitte ja on toivottavaa, että kerrotte minulle rehellisesti niin hyvistä kuin huonoistakin asioista, että se auttaa minua kehittymään ohjaajana

ja minä en siitä loukkaannu. Lisäksi kerroin, että Suomessa voi toimia näin ja on luonnollista ja yleisesti hyväksyttävää antaa myös kriittistä palautetta.

” (naurua) ei ollut epämukavaa kaikki oli mukavaa.”

”voi olla on, minä en tiedä. mitä, en tiedä. kaikki on pidän.”

Itselläni on vahva tunne, siitä, että kulttuurillisia seikkoja enemmän vastaamatta jättämiseen vaikutti oikeasti se, että kyseisten haastateltavien asenne ja persoona ovat sellaisia, etteivät he todella koe osallistuneensa mihinkään epämukavaan toimintaan. Uskon, että he olisivat voineet ja uskaltaneet sanoa siitä minulle, jos olisivat kokeneet jonkin asian epämiellyttäväksi, koska he tuntevat minut tarpeeksi hyvin pystyäkseen kertomaan negatiivisiakin asioita. Tätä asiaa on kuitenkin mahdotonta tietää varmasti. Voin vain pohtia ja spekuloida johtuuko vastaamatta jättäminen kielellisistä, kulttuurillisista, persoonallisista syistä vai ylipäätään vastauksen puutteesta ja rehellisestä vastauksesta.

Vaikeuksien ja Ikävien tuntemusten toiminnassa ja ryhmässä koettiin johtuvan eri lajikohtaisista mieltymyksistä, kylmyydestä (toiminta ulkona), henkilökohtaisista eroavaisuuksista (ikä, koko, osaaminen), ”kukaan ei halua hävitä” -asenteesta, sekä osallistumattomuudesta.

Haastattelija: ”mikä oli kaikista epämukavinta ja miksi?”

Haastateltava: koripallo ehkä, kun en osannu pelata sitä yhtää niin hyvin ja kaikki oli minua pitempiä niin siitä ehkä.”Haastattelija: millaisia tunteita sinulla oli toiminnan aikana? Haastateltava:”joskus oli pahoja mieliä, joskus oli tosi hyviä mieliä.” Haastattelija: mihin ne pahat mielet sitten liittyi yleensä? Haastateltava: kun en pitänyt jostaki aineesta, en jaksanu pelata sitä, vaikka koripalloa tai sulkapalloa tämmöstä. kun meillä oli sählyä mie tykkäsin siitä. ”

Haastatelluista kaksi vastasi kysymykseen epämiellyttävimmästä tai ei-niin-mukavasta toiminnasta ja näissä molemmissa vastauksissa esille tuli sama laji: koripallo. Olen miettinyt asiaa ja vastauksistakin ilmi tulleet tasoerot lajin osaamisessa sekä fyysiset erot ovat suurimpina syinä, miksi kyseisestä lajista

ei ole tykätty. Lisäksi suurin osa ryhmästä toivoi koripalloa, jota sitten pelasimme suhteessa muihin lajeihin muutaman kerran enemmän. Kävimme kuitenkin projektin aikana keskusteluja aiheesta: kuten omat ja toisten mieltymykset sekä kompromissit toiminnassa. Nämä keskustelut tulivat esille myös vastauksissa. Haastateltavat ymmärsivät itsekkin, sen ettei aina voida pelata tai leikkiä yhden jäsenen mielen mukaan. Tämän vuoksi, he ovatkin kokeneet äänestysjärjestelmän ja oman ohjaajavuoron hyviksi menetelmiksi edistämään tasa-arvoa ryhmässä.

4.2 Osallistujat kertovat ryhmädynamiikasta

Ryhmäilmiö muodostuu yksilön tuomista, ympäristöstä tulevista ja ryhmädynamiikan tuottamista vaikutteista ryhmätilanteeseen. Ryhmädynamiikaksi kutsutaan tilannetta, jossa ryhmän jäsenet ovat vuorovaikutuksellisessa suhteessa keskenään toimiessaan. Jokainen ryhmän jäsen näkee tilanteen omien aiempien kokemustensa pohjalta ja näin ollen tilannekuvaukset saattavat poiketa hyvinkin paljon toisistaan. (Jauhiainen & Eskola 1994, 37).

Pyysin haastateltavia aluksi kuvailemaan ryhmää. Esitin yksinkertaisesti kysymyksen mikä ryhmä oli kyseessä tai millainen ryhmä oli? Ainoastaan yksi haastateltava toi esille ryhmäläisten eri kulttuuritaustat pyytäessäni kuvailemaan ryhmää. Kuitenkaan haastateltava ei koe kulttuuristen tekijöiden vaikuttavan silti ryhmän toimintaan. Ehkä haastateltava oletti minun, haastattelijan haluavan kuulla kulttuurillisista asioista ja mainitsi asian sen vuoksi. Koska kyseinen haastateltava tuo myöhemminkin esille mielipiteensä siitä ettei näe juurikaan eroja nuorten välillä, jotka edustavat eri kulttuureita koen, että vastaus on jotenkin irrallinen ja perustelematon muuhun haastatteluun kyseisen henkilön kanssa. Oletan myös, että häneltä on aiemmin kysytty jotakin vastaavaa ja oletuksena tällöin on ollut tuoda esille oma erilaisuus suhteessa muihin.

”Haastattelija: mikä ryhmä oli kyseessä, minkä kanssa oltiin?”

Haastateltava: maahanmuuttajaryhmä 11.

Haastattelija: millainen ryhmä? kuvaile vähän enemmän?

Haastateltava: siinä oli kolme kulttuuria, iranilainen siis kurdilainen, afrikkalainen, ja yks kerta oli se thaimaalainen tyttö. ja vietnami (...)

Haastattelija: mitä se tarkoittaa jos on monta kulttuuria? tai miten se vaikutti siihen ryhmään sinun mielestä, näkyikö se jotenkin eri tavalla?

Haastateltava: ei minusta, kaikki tuli hyvin toimeen, paitsi jotkut ehkä. en mie tiä. ehkä ei tullu hyvin toimeen. mutta muuten tuli.”

Muut haastateltavat eivät maininneet ryhmää kuvaillessaan olevansa eri kulttuureista tai maahanmuuttajia, vaan kommentit ja mielipiteet liittyivät enemmän ryhmädynamiikkaan ja ryhmän jäseniin kuin kulttuurillisiin asioihin. Koen, että osa haastateltavista pääsi syvällekin pohdinnoissaan siitä, millainen ryhmä oli ja kuinka he tunsivat siihen kuuluvansa ja niin edelleen. Minusta seuraava lainaus kuvastaa hyvin haastateltavan omia pohdintoja aiheesta:

”Haastattelija: millainen se ryhmä oli?

Haastateltava :ei ole paras, mutta oli hyvä

.Haastattelija: mitä tarkoitat ettei ole paras?

Haastateltava: no joskus meillä tuli vähän, miten sanotaan, ei ole tappele, mutta se oli vähän huono kun joku on pitkä joku on pienempi, niin lyhyt ja sitten joku on vähän, miten sanotaan vähä hidas, joku on nopea, se on vähän huono ja sitten joku ei halua olla mitä? lost? loser?

Haastattelija: häviäjä?

Haastateltava: joo, ei halua olla häviäjä se on vähän huono.”

Haastattelija: Entä ryhmän yhteistyö?

Haastateltava: niin, ei ole sataprosenttinen, mutta oli kahdeksankymmentä.

Haastattelija: elikkä aika hyvin kuitenkin?

Haastateltava : aika hyvin.”

”mm, ryhmä, tosi on ystävällinen se on tosi mukava ja pelaa on tosi hauska ja kaikki on pidävät.”

Haastateltavat luettelivat tärkeiksi asioiksi ryhmässä ja projektin toiminnoissa seuraavaa: osallistuminen, luottamus, toisiin tutustuminen, ystävyysuhteiden luominen, kieli. Haastateltavien mielestä ryhmä toimi yhdessä pääsääntöisesti hyvin / melko hyvin. Kysyin haastateltavilta tunsivatko he kuuluneensa projektin kohderyhmään. Kolme neljästä haastateltavasta tunsivat kuuluvansa kyseiseen ryhmään. Yksi neljästä haastateltavasta ei ymmärtänyt kysymystä. Vastanneille ryhmään kuulumisen tarkoittaa; että voi luottaa toisiin, jokainen miettiä ja kertoa avoimesti ideoitaan ryhmässä, kunnioitus toisen mielipidettä kohtaan, ja tasa-arvoa (äänestykset toiminnasta).

Pienryhmän tunnusmerkeiksi on määritelty muun muassa: 3-12 henkilöä, jäsenet tunnistavat toisensa, kokevat kuuluvansa ryhmään, toimivat vuorovaikutuksellisessa suhteessa toistensa kanssa sekä ryhmällä on yhteinen tehtävä ja tavoite. (Lehtonen, 2007) Edellä mainituista kaikki paitsi viimeinen kohta tulivat esille haastateltujen vastauksissa. Ryhmä on niin sanottu ”pakotettu” ryhmä, (em), jonka koulu on aluksi jakanut maahanmuuttajaoppilaisiin ja jonka minä olen myöhemmin muodostanut henkilöiden kulttuurillisten taustojen perusteella myös vapaa-ajan toimintaan.

Ongelmaksi tällaisessa ryhmässä muodostuu juuri se, että muut määrittävät ja muodostavat ryhmän. Vaikkakin ryhmä on ollut vapaaehtoisesti mukana toiminnassa (kaikki koulun maahanmuuttajaoppilaat eivät osallistuneet toimintaan) nousee esille jälleen monikulttuurisen nuorisotyön ajankohtaisia ja tärkeitä kysymyksiä, kuka määrittää, kenelle ja millä perusteilla toimintaa? Miksei mukana ollut suomalaisia nuoria? Miksi ohjaamassa oli suomalainen henkilö?

4.3 Kielen ja kulttuurin oppimisen merkitys

Projektin alussa en edes ajatellut kieltä erikseen oppimiskokemuksena. Lisäsin suomen kielen vasta myöhemmin projektini tavoitteisiin, kun ymmärsin kuinka paljon toimintamme lisää kohderyhmän kykyä ymmärtää, vastaanottaa ja puhua suomen kieltä. En aluksi ymmärtänyt, kuinka suuri merkitys kielellä tulisi olemaan kohderyhmälle projektini aikana. Tietoisena tarkoituksenani tai erillisenä tavoitteena ei ollut myöskään kulttuurillinen opetus, vaikkakin sitä tapahtuu tiedostamatta koko ajan. Ajattelin kohderyhmäni saavan tietoa eri kulttuureista ja pystyvän tuomaan omaa kulttuuriaan esille koulussa ja muissa ympäristöissä.

Ohjaajan tulisi kiinnittää enemmän huomiota, jo suunnitteluvaiheessa kielen ja kulttuurin huomioimiseen toiminnassa. Kielellinen ilmaisu ja kulttuurin opettaminen ovat merkityksellisiä seikkoja suunniteltaessa toimintaa maahanmuuttajille. Projektinkaltaiset vapaa-ajan toiminnot ja harrastukset ovat loistavia ympäristöjä käyttää kieltä arjen kommunikointitilanteissa. Minusta ei ole tarkoituksenmukaista pitää mitään erillisiä kulttuurillisia oppitunteja, mutta ohjaajana olisi hyvä tiedostaa kuinka käyttää menetelmiä ja toimintaa sillä tavoin, että ne tukevat mahdollisimman hyvin kielen ja kulttuurin oppimista.

Projektin aikana huomasin osallistujien tuovan esille tiettyjä asioita kulttuuristaan ja minä omastani. Kuten alun perin ajattelinkin, heille tärkeät seikat tulevat kyllä heidän omasta aloitteestaan esille. Huomaamatta, toimiessani suomalaisena ihmisenä, tuli esille asioita, joita he eivät tieneet (esimerkiksi perinteet) ja myöhemmin kysyivät mieltä askarruttavista asioista. Puhuimme kulttuureidemme mukaisista tavoista ja perinteistä.

”Haastattelija: opitko sinä jotakin uutta suomen kielestä tai meidän kulttuurista?siitä miten me toimimme?”

Haastateltava :joo, opin paljon.

Haastattelija: kerro vähän, joku esimerkki vaikka

Haastateltava: se sima. tiedätkö, juoma? sima niin jos olimme hiihdossa, sinä kerroit pitää tehdä simaa.

Haastattelija :vappuna (...)"

"Haastateltava: joo, joo uuden sanan joo. öö sama on hippaa tai on mitä on uusi on pelaa sama on jalkapallo minä ei tiedä edessä tulee minä sanoa on play soccer ,nyt tulee on sanoa jalkapallo. "

Mielestäni tällaiset luonnolliset kohtaamiset ja kiinnostus on erittäin tärkeää ja hedelmällistä monikulttuurista kanssakäymistä. Esimerkiksi monesti monikulttuurisen nuorisotyön menetelmänä käytetään erinäisiä "kulttuuri-iltoja", joissa esitellään jonkin tietyn maan kulttuuria, valmistetaan perinteistä ruokaa ja esitellään vaatteita. Tuodaan esiteltävän maan tyypilliset (stereotyyppiset?) piirteet esille ja korostetaan niitä. Omasta näkökulmastani katsottuna tällaiset illat voivat olla kivoja, piristäviä ja varmasti myös omalla tavallaan hyödyllisiä toimintoja. Kuitenkin koen, että projektini aikana syntyneet luonnolliset kohtaamiset, kysymykset ja aito kiinnostus minun ja nuorten välillä saivat paljon aikaan. Ajattelen, että he saivat tietää asioita, joita tuli esille vahingossa ja heidän aloitteestaan, jotka ovat täten merkityksellisiä ja tärkeitä. Vuorovaikutus oli molemminpuolista ja se tapahtui omasta tahdosta ja aloitteesta.

Kaikkien haastateltavien mielestä oli hyvä, että toiminta oli suomeksi. Lisäksi kaikki haastateltavat pitivät projektiympäristöä ja -ryhmää tärkeänä paikkana oppia suomen kieltä. Osa heistä mainitsi myös kielen lisäksi oppineensa jotakin uutta suomalaisesta kulttuurista. Yksi haastateltavista mainitsi, että olisi hyvä, jos toimintaa järjestettäisiin myös heidän omalla äidinkielellään. Kolme haastateltavasta oli sitä mieltä, että toimintaa ei ole tarpeellista järjestää heidän omalla äidinkielellään Suomessa.

"Haastattelija: oliko hyvä, että toiminta oli suomeksi?"

Haastateltava 4: niin, oli iha hyvä, tosi hyvä.

Haastattelija: miksi se oli hyvä?"

Haastateltava 4: koska se oli, olisi maahanmuuttaja, sama kuin me, ei osaa siis suomea ja se oli vaikea se että se oli jos se oli (haastateltavan oma äidinkieli) sama kuin äidinkieli en opi yhtään en opi yhtään mitään.jos olisi muuta kieltä jos voisi olla ei osaa hyvin suomea."

”Haastattelija: pitäisikö olla toimintaa teidän omalla äidinkielellä?”

Haastateltava 1: ei tarvitse minusta ei tarvitse. kun he voivat samaan aikaan oppia suomea kun meillä on se.”

Haastateltavat kokivat ymmärtävänsä ja tulevansa ymmärretyksi projektiryhmässä aika hyvin. Kaksi haastateltavista mainitsi kommunikoinnin alussa olleen vaikeampaa, mutta helpottuneen loppua kohden. Kielen oppimisen kannalta, heidän mielestään olisi tärkeää tuntea toisensa ja viettää aikaa yhdessä. Heidän mielestään parempi ymmärtäminen vaatii myös parempaa kommunikoiden keskinäistä toistensa tuntemista

”ensimmäiset päivät oli vähän vaikeaa, mutta sitten kun tiedät että mitä me ymmärrämme ja me ymmärrämme, että miten pitää puhua sinun kanssa se oli ihan helppo.”

”mmm. joskus oli vaikeaa, ja joskus oli helppo, mutta minusta varmasti se oli helppo, koska jos ohjaaja on esimerkiksi maahanmuuttajaopettaja hän voi yrittää ymmärtää mitä he puhuvat tai ei ole hyvä suomen kieli mutta hän voi yrittää. usko, mieltä joo hän tarkoittaa näin.”

”se on ei ole vaikeaa, ei ole helppo se on keskeltä.”

4.4 Ohjaajuus ryhmän silmin

Lähtiessäni toteuttamaan projektiani en ollut tehnyt kovinkaan paljon työtä maahanmuuttajien parissa. Olin kuitenkin kiinnostunut aiheesta ja halukas kehittämään oma ohjaajuuttani sopivammaksi ja paremmaksi myös erityisryhmille. Ennen projektin alkua listasin itselleni henkilökohtaisia tavoitteita ohjaajataitoihin liittyen. Tavoitteina olivat muun muassa erityisryhmän ohjaaminen, selkosuomella ohjaaminen sekä erilaisten kulttuurien edustajien kohtaaminen.

Olen suorittanut monikulttuurisen vapaaehtoistyön koulutuksen ja työskennellyt koulussa maahanmuuttajaoppilaiden kanssa. Koen, että nämä asiat ovat auttaneet minua kohtaamaan erilaisia ihmisiä, katsomatta kulttuuriin tai kotimaahan. Minulla on aito kiinnostus erilaisia kulttuureja kohtaan ja mielestäni

tämä edesauttaa työssä onnistumista paljon. Tärkein taito on kyky kuunnella, kommunikoida ja olla läsnä.

Tärkeää tai olennaista ei ole se, että tunnistat kaikkien kulttuurien erityispiirteet tai tavat. Kyse ei ole ulkoa opituista listoista, joissa kerrotaan eri maiden edustajien ominaisuuksista tai luonteenpiirteistä. Kyse on aidosta kiinnostuksesta ja kohtaamisista. ”Todellinen kulttuurinen tietoisuus on erilaisuuden kunnioittamista, halua oppia uutta ja kykyä hämmästellä ihmisenä olemisen erilaisia tapoja” (Cantell 2000, 168).

Olen arvioinut itseäni ja omaa ohjaajuuttani aika paljon projektin aikana ja sen jälkeen. Pystyn halutessani tekemään itse arviointia vaikka joka päivä. Projektin jälkeen olin kuitenkin kiinnostunut kuulemaan sekä projektiryhmän, että heidän opettajansa mielipiteitä projektista ja sen ohjauksesta. Seuraavassa esittelen haastateltavien mielipiteitä projektin ohjauksesta.

”sinä ohjasit meitä ihan, joskus et oli ihan itse,kysyit meiltä mitä meidän pitää tehdä mitä haluatte se oli hyvä, että kysyit meiltä. niin, se oli hyvä, et ole ihan yksin kuin opettaja, nyt pitää tehdä tai vanhempi se on hyvä, sinun pitää tehdä se.kysyit meiltä”

”te jos kerran ei ymmärrättä, ymmärtäny, ymmärtys, ymmärtäny, ymmärsämme, te kerroitte vielä kerran. kunnes ymmärsimme (...)hyvin. ”

”en usko että oli jotakin huonoo, ei kaikki oli hyvää,koska jos oli huono mie olin sanonu samaa aikaa että huono.”

”aina voi oppia oma itse,mutta aina tarvii joku muu sanoo,nyt sinä olet oppinut hyvin mutta tämä on vähän väärin ja pitää korjata.”

”olit mei, meidän kanssa, mutta joskus sinun pitää olla ihan päässä. (osoittaa pöydän päätä) kun tulee ihan tuhmat pojat ja tyttöt myös, pitää sanoa ei nyt pelaamme tämän ja sinun pitääkin osallistua meidän kanssa. joskus sinun pitää olla ohjaaja, joskus pitää olla ihan meidän kanssamme.”

Kukaan haastateltavista ei pitänyt hyvänä ideana, että toiminnassa olisi ollut monta ohjaajaa. Kuten kielen ymmärtämisessäkin hyvässä ohjaajuudessa oli nähtävissä sama perustelu ja pohja, miksi on hyvä, että ohjaaja säilyy koko toiminnan ajan samana. Kolme haastateltavista toi esille mielipiteen, että ohjaajan ja ohjattavien välinen hyvä suhde vaatii toisten tuntemista ja aikaa. Vastanneet suhtautuivat torjuvasti kysymykseen ja ehdotukseen monesta

ohjaajasta tai ohjaajien vaihtumisesta. Yksi haastatelluista ei ymmärtänyt kysymystä.

Kysyin haastattelussa mitä mieltä he olivat ohjaajan osallistumisesta toimintaan ja hänen kannustamisesta, palautteen annosta ja reflektoinnista ryhmälle. Seuraavassa esittelen otteita haastateltujen vastauksista.

”niin, aina kun tehdäämme maalin hyvää kun teemme hyvän työn sanot ihan hyvää, mutta et sano meille ihan huonosti sanot joskus et iha että meillä tulee paha mieli, sanot että sen pitää tehdä näin, ei näin vaan näin.”

”joo,joo,joo. jos peli oli loppunut ja sitte me kaikki istumme rundilla (Haastattelijan huomio:piirissä) ja puhumme siitä”

*”Haastattelija: antoiko ohjaaja sinulle muuten palautetta sinulle tai kannustiko sinua tämän kaiken toiminnan aikana yleensä?
Haastateltava: joo, kannusti paljon. ”*

Maahanmuuttajalasten ja nuorten itsetunnon kehittämiseen tulee kiinnittää erityishuomiota. Ohjaaja / opettaja on avainasemassa nuoren itsetuntemuksen kehittämisessä. Hyvä kasvattaja tuntee itse itsensä, tunnistaa omat arvonsa ja kykenee seisomaan niiden takana. Kasvattajan oma vahva itsetunto heijastuu lapseen, vahva itsensä tunteva aikuinen kykenee kohtaamaan ja sietämään epävarmuutta sekä hyväksymään ja ymmärtämään erilaisuutta. Hän on kärsivällinen, empaattinen ja läsnä. Tällaiselta kasvattajalta saatu roolimalli voi olla todella tärkeä lapsen / nuoren elämässä. Vuorovaikutuksellisella suhteella saadaan paljon aikaiseksi lapsen itsetunnon kehittämisessä. (Monikulttuurinen pedagogiikka 2009.)

4.5 Osallistujien vanhempien mielipiteitä

Olimme tehneet yhdessä maahanmuuttajaopettajan kanssa selkokielen esitteen projektistani, jonka vanhemmat saivat. Kaikki haastatellut kertoivat puhuneensa vanhempien kanssa kotona projektista. Kysyin haastatelluilta oliko heillä ollut ongelmia vanhempien kanssa luottamuksesta tai epäilyksiä

vanhempien puolelta missä heidän lapset ovat kun he ovat projektin toiminnoissa.

Usein puhutaan siitä, että maahanmuuttajalasten vanhempien kynnys päästää lapsia erilaisiin harrastuksiin tai tapahtumiin on korkea. Olen pyrkinyt selittämään kyseistä asiaa, muun muassa erilaisten elinolosuhteiden (sota, epävakaa tilanne kotimaassa) aiheuttamalla pelolla, joka johtaa siihen etteivät vanhemmat yksinkertaisesti uskalla päästää lapsiaan iltaisin kauas kotoa. Lisäksi olen pohtinut rasismikokemuksia Suomessa, saattavatko ne osaltaan vaikuttaa vanhempien pelkoon päästää lapsiaan kulkemaan vapaasti uudessa kotimaassa. Toisaalta eri uskonnot, kulttuurit sekä kasvatuseriaatteet tuovat oman mausteensa perheen elämään ja sen erilaisuuteen verrattaessa suomalaiseen yhteiskuntaan. On kapeakatseista perustella näitä asioita vain yhdellä asialla. Problemaattista on kun ihminen nähdään vain kulttuurinsa ja/tai uskonnon edustajana, eikä ajatella näkemyserojen yms. ongelmatilanteiden syntyessä, että myös jokainen meistä on yksilö (Souto&Honkasalo, 2007.)

Yllätyksekseni kuitenkin haastateltujen vastauksista ei tule ilmi, että vanhemmat olisivat epäilleet heidän menojaan tai projektin toimintoja. Olin projektin aikana muutamaa otteeseen puhelinyhteydessä maahanmuuttajanuorten vanhempien kanssa ja yhteydenotot olivat aina positiivisia. Ennakko-oletukseni, projektin alkaessa, vanhempien epäluuloisesta / negatiivisesta suhteutumisesta osoittautuikin turhaksi. Seuraavassa esittelen haastateltujen vastauksia heidän vanhempien asenteista ja suhtautumisesta projektia ja sen toimintoja kohtaan.

”Haastattelija: vanhempien mielipidettä..haluaisin tietää mitä te olette puhuneet kotona tästä toiminnasta?”

Haastateltava: he sanovat, että se on hyvä asia, että kun ihminen urheilee ja sitten he sanovat mene kun siitä semmosta tilaisuutta tulee. joo.

Haastattelija:oliko sinulla koskaan ongelmia kotona, että vanhemmat eivät luottaneet sinuun että mihin sinä menet tai eivät tienneet missä olet tai eivät ymmärtäneet että mikä tämä juttu on?

Haastateltava: alussa oli niin, kun me tultiin eka kerran tänne (nuorisotalolle), mutta sitten he alkoivat luottaa ja antoivat minun mennä. tulla urheiluhalliin ja kaikkiin paikkoihin. ”

”Haastattelija:mitä vanhemmat ovat sanoneet,oletteko puhuneet kotona?

Haastateltava2 : on puhu, hän sanoi on hyvä kun minä tulen koska meillä on aina kotona.ja hän sanoi miksi et miksi sinä et tule on sielä.joo ja sanoi sielä on tule hyvä pelaa,sinä voi on oppia lisää suomen kieli ja on haluan lisää on ystävä.(...)”

4.6 Osallistujien omat oivallukset

Haastattelun lopuksi annoin haastateltaville tilaisuuden kertoa vapaasti mitä he haluavat sanoa projektista tai sen toiminnasta. Kysyin aiemmassa vaiheessa, millaisia ohjeita tai neuvoja he voisivat antaa ohjaajille kuinka tehdä monikulttuurista työtä tai samantyyppisiä projekteja tulevaisuudessa. Seuraavassa olen yhdistänyt vapaan sanan ja ehdotuksia tulevaisuuteen-ajatusten kirjoja.

”vähän suomalaisten nuoret, nuorten kanssa vähän projektia kun, koska suomalaiset eivät puhu meidän kanssa, eikä ovat kaveri eikä voi niin vähän olla kaverit niin ja yhdessä voi puhua meidän kanssa ehkä. tietävät me emme syö heitä.”

Ajatus suomalaisnuorten tapaamisesta ja kohtaamisesta oli yksi asettamistani tavoitteista projektin aikana, jonka myöhemmin hylkäsin. Tiedän, että yksi suurimmista sosiaalisten suhteiden haasteista maahanmuuttajalle on suhteiden luominen suomalaisiin. Ja Koti Lapissa-projektin tekemän kartoituksen perusteella suuri osa maahanmuuttajista kokee sosiaalisten suhteiden saavuttamisen vaikeaksi (MoniNet 2008, Monikulttuurisen vapaaehtoistyön koulutusmateriaali). Ymmärsin kuitenkin projektin aikana, että ennen kuin ryhmäläiset saavat luottamuksen minuun sekä oman ryhmänsä toimimaan,

ennen sitä on turha haaveilla suomalaisnuoriin tutustuttamisessa. Joten osaltaan tämä tavoite jäi toteutumatta.

Vaikka projektin aikana kävimmekin tapahtumissa ja osallistuimme harrastustoimintaan, jossa mukana oli myös suomalaisia nuoria, haastateltavan aloitteesta on tuotu esille näkökulma, että noita kohtaamisia olisi tarvittu lisää. Suomalaisten nuorten mukanaolo projektin alusta asti olisi ollut luontainen keino tuoda kohtaamisia ja kontaktia maahanmuuttajanuorten ja suomalaisten nuorten välille. Kuten haastateltava mainitsee *"tietävät me emme syö heitä"* viittaa mitä ilmeisimmin siihen, etteivät suomalaiset nuoret, syystä tai toisesta, oma-aloitteisesti ota kontaktia maahanmuuttajanuoriin.

Edellisessä lainauksessa haastateltava tuo esille mielenkiintoisen ja mahdollisesti toimivan käytänteen, että luotaisiin alusta alkaen sekaryhmä (suomalaisia ja maahanmuuttajanuoria). Aiheestahan on puhuttu monikulttuurisen nuorisotyön kentälläkin. On tärkeää muistaa, ettei monikulttuurinen nuorisotyö ole työtä pelkästään maahanmuuttajanuorten parissa, vaan työhön tulisi osallistaa myös omia kansallisia vähemmistöjä ja suomalaisia nuoria (Honkasalo & Souto 2007, 115.) Tässä olisi yksi hyvä kentältä saatu esimerkki, johon tarttua toteuttaessamme monikulttuurista nuorisotyötä.

Olin itsekin miettinyt mielessäni vaihtoehtoisena ajatuksena luoda sekaryhmä. Oman projektini aikana kuitenkin yksi tavoite oli maahanmuuttajaryhmän ryhmäyttäminen, joten koin ensisijaiseksi tavoitteeksi sen, ennen suomalaisten kanssa tapahtuvia kohtaamisia. Lisäksi yhtenä pelkona oli se, mistä löytää suomalaisten nuorten ryhmä, jotka ovat halukkaita ja vapaaehtoisia tulemaan tämän kaltaiseen projektiin mukaan. Toisena pohdittavana teemana on suomalaisnuorten suhtautuminen, kuinka minä voin ohjaajana varmistua tuntemattomien suomalaisten nuorten positiivisesta suhtautumisesta maahanmuuttajiin ja heidän kanssa toimimiseen.

"ehkä mie vaan sanon, että se oli hyvä tilaisuus minulle ja heille, mutta heille enemmän kun minä olen ollu suomessa vähän ja pelannu joukkue, urheilu kun meillä on ollu, heille se oli hyvä kun se

oli heidän eka kerran ja tutust annettu tutu heidän tutustua siihen heidän lajiin. se oli hyvä asia.”

”mmm se on hyvä pelaa.”

Kaksi edellistä lainausta viittaavat selkeästi projektin toimintoihin. Haastateltavat ovat ajatelleet liikunnan ja pelien olevan hyvää ajanvietettä ja hyvä harrastusmahdollisuus. Mielestäni liikunta onkin ollut hyvä ja toimiva metodi tämän nimenomaisen ryhmän kanssa. Liikunnan avulla voidaan kerätä erilaisia ihmisiä saman kiinnostuksen kohteen äärelle. Säännöt ovat samat kaikille ja kaikki ovat tasa-arvoisia. (Cantell 2000, 158.) Tätä tasa-arvon periaatetta olen halunnut vaalia ja tukea koko projektin ajan. Mielestäni se on oleellista ja todella tärkeää puhuttaessa mistä tahansa nuorisotyön muodoista tai menetelmistä.

5. JÄLKIKASVUN IHAILUA & PERHEENLISÄYKSEN SUUNNITTELUA

Olen miettinyt projektin ja opinnäytetyötä tehdessäni omien tuotosteni antia sekä itselleni ja koko ammattialalle. Koen, että olen itse oppinut mittaamattoman määrän monikulttuurisesta nuorisotyöstä, sekä projekti että tutkimustyöstä. Koen, että olen saanut tutkimuskysymyksiini vastauksia ja antanut projektin kohderyhmälle mahdollisuuden nostaa omaa ääntään kuuluviin ja saada kentältä tärkeitä mietteitä tulevaisuudessa toteutettavaan monikulttuuriseen nuorisotyöhön.

Suomessa monikulttuurinen nuorisotyö on edelleen lapsen kengissä ja mielestäni projektini ja opinnäytetyöni kautta tämä näyttäytyy itselleni ja lukijoille yhä selvemmin. Toivon, että opinnäytteeni myötä myös muut monikulttuurisen nuorisotyön, projektien ja hankkeiden tekijät ymmärtäisivät raportoinnin ja töidensä esille tuonnin tärkeyden. Uskon, että monikulttuurisia vapaa-ajan projektejakin on tehty, mutta niistä löytyy tietoa ja dokumentointia todella vähän.

Mielestäni työntekijöiden on tärkeää jakaa näitä kokemuksia, saada toisten töistä inspiaraatiota ja uusia näkökulmia omaan työhön. Jatkotutkimuksia tutkimastani aiheesta tarvitaan. Jatkotutkimuksen aiheena voisi olla esimerkiksi järjestetäänkö maassamme monikulttuurisia vapaa-ajan projekteja. Minkälaisia ovat monikulttuuriset projektit Suomessa ja kuka niitä järjestää? Miksei niistä ole koottu mitään materiaalia? Omasta mielestäni olisi myös tärkeää tutkia vapaa-ajan ja harrastustoiminnan merkitystä maahanmuuttajien elämässä integraation kannalta. Työelämän ja koulutuksen painottamisen ohella vapaa-aika olisi nähtävä myös yhtenä merkittävänä kotouttamisen edistämisen muotona, jotta siihen saataisiin panostusta ja resursseja.

Kirjallisuutta lukiessa ja projektia ja opinnäytettä tehdessä huomasin sen kirkuvan tarpeen saada monikulttuurinen nuorisotyö kiinteäksi ja vakiintuneeksi osaksi kansalaistoiminnan ja nuorisoalan toimintoja. Vielä se on hyvin hajanaista, pirstaleista ja häilyvää. Monikulttuurinen nuorisotyö on valitettavan useasti, etenkin pienissä kunnissa, oman ”oikean” työn ohella tehtävää

ylimääräistä. Se on niin sanottua ei-kenenkään-aluetta. Se jää sille, kuka siihen tarttuu.

Kuitenkin näen myös paljon positiivista viime vuosien monikulttuurisuuden ajattelemisessa monellakin alalla. Huomaan, että kirjallisuuteen ja tietoon kyseisestä aiheesta on tarvetta ja kysyntää. Ihmiset ovat kiinnostuneita ja haluavat tietää ja meidän tulisi ammattilaisina tuottaa tätä tietoa, jotta sitä voidaan käyttää hyväksi kehittäessämme monikulttuurista yhteiskuntaamme.

LÄHTEET

Alasuutari, Pertti 2001. Laadullinen tutkimus (3.painos). Jyväskylä: Gummerus.

Cantell, Matti (toim.) 2000. Monikulttuurisen nuorisotyön käsikirja. Jyväskylä: Gummerus.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen (7. painos). Jyväskylä: Gummerus.

Forsander, Annika & Ekholm, Elina & Hautaniemi, Petri & Ali, Abdullahi, Alitolppa-Niitamo, Anne & Kyntäjä, Eve & Cuong, Ngyen Quoc (toim.) 2001. Monietnisyys, yhteiskunta ja työ. Helsinki: Yliopistopaino.

Hakala, Juha T. 2004. Opinnäyteopas ammattikorkeakouluille (2. painos). Tampere: Tammer-Paino.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2001. Tutkimushaastattelu. Helsinki: Yliopistopaino.

Honkasalo, Veronika & Souto Anne-Mari 2007. Monikulttuurinen nuorisotyö. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Helsinki: Hakapaino.

Jasinskaja-Lahti, Inga & Liebkind, Karmela & Vesala, Tiina 2002. Rasismi ja syrjintä Suomessa. Tampere: Tammer-Paino.

Jelloun, Tahar Ben 1998. Isä, mitä on rasismi? Suom. Annikki Suni. Jyväskylä: Gummerus.

Joensuu, Terhi 2009. Maahanmuuton Studia Generalia –luento. 13.10.2009. Tornio: Peräpohjolan opisto.

Lehtonen, Kai 2007. Seikkailukasvatuksen luennot. Tornio: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Matero, Seija & Huhtala, Anne 2008. Monikulttuurisen vapaaehtoistyön koulutus. 26-27.9.2008. Tornio: Meän talo.

Paananen, Seppo (toim.) 2005. Maahanmuuttajien elämää Suomessa. Tilastokeskus. Helsinki: Edita.

Pitkänen, Pirkko & Kouki, Satu 1999. Vieraiden kulttuurien kohtaaminen viranomaistyössä. Helsinki: Edita.

Räty, Minttu 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Tampere: Tammer-Paino.

Rytkönen, Pirkko 2009. Rasismin monet kasvot -luento. 13.10.2009. Tornio: Peräpohjolan Opisto.

Salo, Pirkko 2008. Sosiaalisen vahvistamisen luennot. Tornio: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Suurpää, Leena 2002. Erilaisuuden hierarkiat. Helsinki: Yliopistopaino.

Syrjälä, Leena & Ahonen, Sirkka & Syrjäläinen, Eija & Saari, Seppo 1996. Laadullisen tutkimuksen työtapoja (1.-3. painos). Rauma: West Point.

Tiilikainen Marja 2007. Arjen Islam (4.painos). Tampere: Juvenes Print.

Elektroniset lähteet

Amnesty Internationalin internetsivut 2009. Viitattu 13.11.2009

<http://www.amnesty.fi/mita-teemme/teemat/rasismi-ja-syrjinta>

Finlexin internetsivut 2009. Lakikokoelmat. Viitattu 29.10.2009.

[http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040021?search\[type\]=pika&search\[pi ka\]=syrj*](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040021?search[type]=pika&search[pi ka]=syrj*)

Viitattu 9.10.2009 <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990493> .

Kylmäkoski, Merja 2003. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura verkkojulkaisu. 7-11. Viitattu 22.10.2009.

http://www.nuorisotutkimusseura.fi/tiedoston_katsominen.php?dok_id=109

Sosiaaliportin internetsivut 2009. Viitattu 15.10.2009.

<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/ehkaisevatyo/nuoret/#otsikko1>

Monikulttuurisen pedagogiikan sivusto 2009. Viitattu 3.11.2009

<http://www.tkukoulu.fi/~moped/kulttuurit/integraatio.html>

LIITE 1.

Haastattelu

Toiminta

- mitä teimme & missä?
- millainen oli ensimmäinen tapaaminen? mitä siellä tapahtui?
- miksi tällaista toimintaa järjestettiin? onko hyvä/huono?
- ymmärsitkö ettei ole pakko osallistua jos ei halua?
- kuinka sinun toiveet huomioitiin?
- kuka päätti mitä tehdään?
- mukavinta toimintaa? miksi?
- epämukavinta toimintaa? miksi?
- millainen oli viimeinen kerta? mitä tehtiin?
- parannusehdotuksia tulevaisuuteen?

Ryhmädynamiikka

- mikä ryhmä oli kyseessä?
- millainen ryhmä? kuvaile?
- oletko tuon ryhmän jäsen? mitä se tarkoittaa? miksi olet/et ole?
- kuinka ryhmä toimi yhdessä?
- muuttuiko sen toiminta jossakin vaiheessa?
- näkyikö toiminta muualla ryhmässä, esim. koulussa?
- mikä on hyvää ryhmässä?
- entä huonoa?
- miten ohjaaja ohjasi ryhmää?
- huomioitiinko kaikkia ryhmän jäseniä?

Yksilö

- mitä sait toiminnasta?
- opitko uutta?
- paras kokemus?
- huonoin kokemus?
- mitä ajattelet nyt siitä mitä teimme, onko siitä ollut hyötyä sinulle? jos niin mitä?
- millaisia tunteita oli toiminnan aikana?
- olisitko ollut mieluummin pienessä ryhmässä tai parin kanssa toiminnassa?

Kieli

- oliko hyvä, että toiminta oli suomeksi? hyvä/ huono? miksi?
- pitäisikö olla toimintaa omalla äidinkielellä?
- opitko jotakin uutta suomen kielestä/kulttuurista?
- oliko ohjauksen kuuntelu/ymmärtäminen suomeksi vaikeaa/helppoa?
- ymmärsikö ohjaaja sinua?
- entä muu ryhmä?

Ohjaus

- kuka ohjasi?
- miten?
- minkälaisia keinoja käytettiin?
- mikä oli hyvää/huonoa?
- olisiko ollut hyvä, jos olisi ollut monta ohjaajaa?
- tai että ohjaaja olisi vaihtunut? aina eri ohjaaja?
- miten omaohjaus sujui?
- antoiko ohjaaja sinulle palautetta/kannustiko?
- oliko ohjaaja itse mukana toiminnassa?
- onko hyvä/huono?
- oliko ohjaaja mielestäsi ryhmän jäsen?

Vanhemmat

- Oletteko puhuneet toiminnasta kotona?
- Mitä vanhemmat ovat sanoneet?

Vapaa sana

LIITE 2.

Hei vanhemmat!

Olen Humanistisen ammattikorkeakoulun 3. vuoden opiskelija. Olen tehnyt maahanmuuttajanuorille projektin (minun koulutyö), jossa lapsenne olivat mukana.

Haluaisin nyt tehdä kyselyn, siitä mitä mieltä he ovat olleet projektistani ja kannattaako samanlaisia projekteja järjestää tulevaisuudessa.

Haastattelussa keskustelemme ainoastaan projektiin liittyvistä asioista. Käytän haastattelua opinnäytetyössäni (koulun lopputyö), mutta lasten nimiä tai muuta tunnistettavaa ei tule opinnäytetyöhön. Jos teillä on jotakin kysyttävää aiheesta vastaan mielelläni, voitte soittaa minulle numeroon +358 407434276 Mira Naukkarinen. Kiitos.

leikkaa viivan kohdalta ja palauta allekirjoitettuna alaosa ennen haastattelua.

Annan lapseni

(Lapsen nimi ja syntymäaika)

luvan osallistua Mira Naukkarisen tekemään haastatteluun ja luvan hänen käyttää haastattelusta saatua materiaalia opinnäytetyössään.

Allekirjoitukset:

(Huoltajan allekirjoitus)

(Haastattelijan allekirjoitus)